

MAM § PRAWO

Nr 5 / 2012 r.

projekt realizuje:

**STOWARZYSZENIE
INICJATYW
SAMORZĄDOWYCH**

Bezpłatne Porady Prawne i Obywatelskie

publikacja dystrybuowana bezpłatnie

www.sis-dotacje.pl

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Człowiek - Najlepsza Inwestycja

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

MAM § PRAWO

Realizator projektu:

Stowarzyszenie Inicjatyw Samorządowych

ul. Narutowicza 56a, 20-016 Lublin
tel. 81 53 43 200, 81 53 43 203
www.sis-dotacje.pl, info@sis-dotacje.pl

Partner projektu:

Urząd Miejski w Opolu Lubelskim

ul. Lubelska 4, 24-300 Opole Lubelskie
tel. 81 827 72 45, fax 81 827 72 00
www.opolelubelskie.pl, sekretariat@opolelubelskie.pl

Źródło finansowania:

Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013

Priorytet V. Działanie 5.4. Poddziałanie 5.4.2
„Rozwój dialogu obywatelskiego”
Instytucja wdrażająca: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Człowiek - najlepsza inwestycja

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

DRODZY CZYTELNICY

Spotykamy się z Państwem już po raz piąty. Tym z Państwa, którzy nie mieli możliwości zapoznania się z wcześniejszymi numerami pragnę przypomnieć, iż Kwartalnik porad prawnych i obywatelskich „Mam Prawo” wydawany jest w ramach projektu pod tym samym tytułem. Projekt obejmuje szereg działań mających na celu niesienie bezpłatnej pomocy prawnej osobom jej potrzebującym, zwiększanie świadomości prawnej obywateli i promowanie aktywności obywatelskiej na terenie funkcjonowania projektu.

W momencie kiedy bieżący numer trafi do druku przekroczyliśmy już liczbę 26 000 udzielonych porad prawnych, a to oznacza, że realizujemy ponad 200% założonych wskaźników. W przeciągu roku funkcjonowania projektu pomogliśmy blisko 8 tysiącom osób. Liczby te świadczą o skali zapotrzebowania na bezpłatną pomoc w naszym regionie i ważnej społecznie roli realizowanego przez nas projektu. Tak duże zainteresowanie naszymi bezpłatnymi usługami wynika również z dobrze realizowanych działań informacyjnych. Duża w tym zasługa

Kwartalnika „Mam Prawo”, który uświadamia czytelnikom ich prawa, podpowiada sposoby rozwiązywania konkretnych problemów prawnych, popularyzuje postawy obywatelskie.

Zapraszam do lektury kolejnego numeru. Znajdziecie w nim Państwo jak zwykle szereg interesujących artykułów traktujących o aspektach prawnych współczesnego życia społecznego i gospodarczego, specjalistyczne porady dotyczące problemów prawnych, z którymi najczęściej spotykają się mieszkańcy naszego regionu, omówienie nowości prawnych, a także komentarze naszych prawników do aktualnych wydarzeń i zjawisk społecznych.

Zachęcam do kontaktu z naszymi doradcami oraz odwiedzania naszych Biur Porad Prawnych i Obywatelskich – nasi doradcy i eksperci pomogą w rozwiązaniu Państwa problemów czy realizacji inicjatyw obywatelskich.

Zapraszamy także do odwiedzenia naszej strony internetowej: www.mamprawo.eu. Znajdziecie tam Państwo wszystkie dotychczasowe numery Kwartalnika, numery specjalne, diagnozę kwestii poradnictwa prawnego, artykuły tematyczne i porady prawne, wzory pism procesowych, a także relacje z wydarzeń związanych z realizacją projektu „Mam Prawo”.

Życząc Państwu miłej lektury zapraszam jednocześnie do współpracy z naszą redakcją. Oczekujemy Państwa propozycji i sugestii dotyczącej tematyki Kwartalnika, tak aby publikowane w nim teksty stanowiły odpowiedź na Państwa oczekiwania i potrzeby.

Krzysztof Szydłowski

Prezes Zarządu

Stowarzyszenia Inicjatyw Samorządowych

W numerze:

- **Środki na podjęcie działalności gospodarczej.**
- **Nabycie spadku - potwierdzenie nabycia spadku przez sąd lub notariusza.**
- **Uprawnienia pracownika w razie wypowiedzenia umowy o pracę na czas nieokreślony.**
- **Udowodnienie pracy w szczególnych warunkach dla celów emerytalnych.**
- **Ubezpieczenie na życie.**
- **Umowy zawierane przez telefon oraz inne umowy zawierane na odległość.**
- **Podwyższenie alimentów.**
- **Jak odzyskać pieniądze pożyczone znajomemu?**
- **Najem okazjonalny lokalu – szansa dla właścicieli mieszkań.**
- **E - porady.**

KSZTAŁTUJEMY RELACJE

Honorowy Patronat: Zasady udzielania porad prawnych i obywatelskich

Krzysztof Hetman

Marszałek Województwa Lubelskiego

Arkadiusz Bratkowski

Posel do Parlamentu Europejskiego

Poufność

Porady prawne i obywatelskie udzielane są w warunkach i na zasadach pełnej poufności, z uwzględnieniem wyjątków wynikających z obowiązującego prawa.

Bezpłatność

Informacje prawne, porady prawne i obywatelskie udzielane są nieodpłatnie.

Rzetelność

Informacje prawne, porady prawne i obywatelskie udzielane są w sposób rzetelny, konkretny i wyczerpujący, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Profesjonalizm

Informacje prawne, porady prawne

i obywatelskie udzielane są przez osoby kompetentne, przygotowane do prowadzenia sprawy zarówno merytorycznie, jak i metodologicznie.

Samodzielność klienta

Informacja prawna, porady prawne i obywatelskie udzielane są z poszanowaniem autonomii klienta, w sposób mobilizujący klienta do możliwie najszerszej aktywności i samodzielności.

Dostępność usług

Informacje prawne, porady prawne i obywatelskie udzielane są bez jakiegokolwiek dyskryminacji i w ramach istniejących możliwości.

**DO MAJA 2012 r. UDZIELILIŚMY
26 000 porad!**

**oraz objęliśmy wsparciem ponad
8 000 osób**

**naszym celem do końca kwietnia
2014 roku jest udzielenie:**

**36 000 porad i 12 000 osób,
w tym 13 000 porad**

**udzielonych internetowo
z wykorzystaniem formularza
e-porady, znajdującego się
na stronie projektu
www.MamPrawo.eu**

Środki na podjęcie działalności gospodarczej

Kamila Niziołek-Duda - doradca

Środki z Funduszu Pracy przyznawane są na podstawie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2008 r., Nr 69, poz. 415 z późn. zm.) oraz rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 lipca 2011 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu dokonywania z Funduszu Pracy refundacji ze środków Funduszu Pracy kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego, przyznawania bezrobotnemu środków na podjęcie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2011 r., Nr 155, poz. 922 z późn. zm.).

Kto może się ubiegać o środki z Funduszu Pracy ?

- osoby bezrobotne, w rozumieniu przepisów ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
- osoby podlegające ubezpieczeniu społecznemu rolników, z którymi stosunek pracy lub stosunek służbowy został rozwiązany z przyczyn dotyczących zakładu pracy i które nie są uprawnione do zasiłku. Otrzymane środki mogą przeznaczyć na podjęcie pozarolniczej działalności lub na zakup ziemi, nie wyłączając działalności wytwórczej lub usługowej związanej z rolnictwem.

Wyłączenia podmiotowe

Z ubiegających się o dotację wyłącza się bezrobotnych, którzy:

1. W okresie 12 miesięcy poprzedzających złożenie wniosku o przyznanie dotacji:

- odmówili bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniej pracy lub innej formy pomocy określonej w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia

i instytucjach rynku pracy, z własnej winy przerwali szkolenie, staż, wykonywanie prac społecznie użytecznych lub innej formy pomocy określonej w ustawie;

- po skierowaniu nie podjęli szkolenia, przygotowania zawodowego dorosłych, stażu lub innej formy pomocy określonej w ustawie.

2. Otrzymali dotychczas z Funduszu Pracy lub innych środków publicz-

nych bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej lub rolniczej.

3. Zamierzają podjąć działalność gospodarczą tożsamą (wg Polskiej Klasyfikacji Działalności) z działalnością gospodarczą prowadzoną przez współmałżonka osoby bezrobotnej, ubiegającej się o dofinansowanie.

4. Nie spełniają warunków, o których mowa w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 roku w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu o pomocy de minimis (Dz. Urz. UE L 379 z dnia 28.12.2006, str. 5), albo pomocy de minimis w rybołówstwie w rozumieniu przepisów rozporządzenia Komisji (WE) nr 875/2007 z dnia 24 lipca 2007r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy w ramach zasady de minimis dla sektora rybołówstwa i zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 1860/2004 w zakresie przetwórstwa lub wprowadzania do obrotu produktów rybołówstwa (Dz. Urz. UE L 193 z dnia 25.07.2007, str. 6).

5. Ubiegają się o pomoc w sektorze transportu.

6. Prowadzili działalność gospodarczą w okresie 12 miesięcy poprzedzających złożenie wniosku o przyznanie dotacji.

7. Byli skazani w okresie 2 lat przed dniem złożenia wniosku za przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu w rozumieniu ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks Karny.

8. Nie złożyli kompletnie uzupełnionego i prawidłowo sporządzonego wniosku.

9. Złożyli wniosek o przyznanie środków na podjęcie działalności gospodarczej do innego Starosty.

10. Są obciążeni zajęciami sądowymi.

11. Posiadają wpis do ewidencji działalności gospodarczej w okresie 12 miesięcy przed dniem złożenia wniosku.

12. Podejmą zatrudnienie lub zawieszają prowadzenie działalności gospodarczej w okresie pierwszych 12 miesięcy prowadzenia działalności gospodarczej.

13. Poręczyli innej osobie dotację lub refundację kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego ze środków Funduszu Pracy, a umowy nie zostały rozliczone.

Wyłączenia przedmiotowe

Dotacja nie może być udzielona na:

- **wniesienie udziałów akcji do spółek;**
- **działalność sezonową (obowiązek prowadzenia działalności przez 12 miesięcy);**
- **plące, opłaty składek na ubezpieczenia społeczne (ZUS-u), kaucje, zadłużenia;**
- **opłaty skarbowe i administracyjne, podatki, koncesje i alkohol;**
- **zakup środka transportu, nieruchomości, ziemi;**
- **koszty remontów kapitałnych;**
- **na pokrycie bieżących kosztów związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej (np. czynsz najmu, opłaty za energię elektryczną, gaz itp.);**

• **handel obwoźny, sprzedaż internetowa, akwizycje;**

• **działalność prowadzoną pod tym samym adresem i o tym samym charakterze przez osobę spokrewnioną w I stopniu pokrewieństwa lub powinowactwa z wnioskodawcą, chyba, że od zaprzestania tej działalności upłynęło co najmniej 12 miesięcy;**

• **nabycie towarów, materiałów oraz wyposażenia od członków rodziny wnioskodawcy, a w szczególności na zakup wyposażenia z lokalu, w którym członkowie rodziny wnioskodawcy prowadzili uprzednio działalność handlową, usługową lub produkcję;**

• **splatę zadłużeń.**

Wysokość wsparcia

Starosta może przyznać bezrobotnemu jednorazowo środki na podjęcie działalności gospodarczej w wysokości określonej w umowie, nie wyższej niż:

*6 - krotne przeciętne wynagrodzenie, w przypadku, gdy działalność jest podejmowana;

*4 - krotne przeciętne wynagrodzenie na jednego członka założyciela spółdzielni;

*3 - krotne przeciętne wynagrodzenie

na jednego członka przystępującego do istniejącej już spółdzielni.

Przeciętne wynagrodzenie – jest to przeciętne wynagrodzenie w poprzednim kwartale, od pierwszego dnia następnego miesiąca po ogłoszeniu przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, na podstawie art. 20 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r., Nr 39, poz. 353 z późn. zm.). Wysokość przeciętnego wynagrodzenia jest przyjmowana na dzień zawarcia umowy, aktualnie wynosi 3568,32 zł.

Wniosek o przyznanie środków z Funduszu Pracy osoba zamierzająca podjąć działalność gospodarczą może złożyć w Urzędzie Pracy właściwym ze względu na miejsce zamieszkania lub pobytu. Wnioski wstępnie opiniuje i rozpatruje specjalnie do tego powołana Komisja ds. Rozpatrywania i Opiniowania wniosków, która w sposób bezstronny dokonuje wnikliwej analizy wniosków oceniając min. zgodność formalną wniosku z wymogami rozporządzenia, zasadność przyznania środków oraz zdolność wnioskodawcy do właściwego wykorzystania przyznanych środków.

O przyznaniu lub odmowie przyznania środków Urząd Pracy powiadamia wnioskodawcę w formie pisemnej w terminie nie przekraczającym 30 dni od dnia złożenia kompletnego

wniosku i innych dokumentów niezbędnych do jego rozpatrzenia. Odmowa przyznania środków z Funduszu Pracy na podjęcie działalności gospodarczej nie podlega zaskarżeniu.

Wymagane dokumenty

- wniosek o przyznanie jednorazowych środków z Funduszu Pracy na podjęcie działalności gospodarczej wraz z załącznikami;
- biznes plan opisujący planowaną działalność gospodarczą;
- kopia dokumentu potwierdzającego prawo do korzystania z lokalu, oryginał do wglądu (akt własności, umowy: użyczenia, najmu, dzierżawy);
- kopie potwierdzone za zgodność z oryginałem dokumentów potwierdzających posiadane kwalifikacje, doświadczenie związane z profilem działalności (świadczenia pracy, dyplomy, certyfikaty i świadectwa ukończenia szkół, kursów, szkoleń, itp.);
- pisemne oświadczenie współwłaściciela/li, że wyrażają zgodę na prowadzenie przez Wnioskodawcę działalności gospodarczej (w mieszkaniu, nieruchomości, itp.);
- wstępna opinia SANEPID-u (jeżeli działalność gospodarczą regulują przepisy prawa z tym związane);
- prawo jazdy kategorii „B” (w przypadku ubiegania się o środki finansowe na zakup środka transportu);
- listy intencyjne dotyczące nawiązania przyszłej współpracy z podmiotami gospodarczymi;
- zdjęcia wykonanych prac (w przypadku działalności usługowych, gdzie można zaprezentować swoje możliwości np. stolarz, glazur-

nik, florysta itp.);

- inne dokumenty niezbędne do prowadzenia specjalistycznych działalności gospodarczych.

Fakt złożenia wniosku nie gwarantuje przyznania środków. Złożenie wniosku nie zwalnia z obowiązku stawiania się na obowiązkowe wizyty w Urzędzie Pracy w wyznaczonych terminach. Zarejestrowanie działalności gospodarczej przed podpisaniem umowy z Urzędem powoduje utratę statusu osoby bezrobotnej i utratę możliwości otrzymania wnioskowanych środków.

Warunki przyznania dotacji

Przy udzielaniu bezrobotnemu środków na podjęcie działalności gospodarczej brane są pod uwagę:

- uwarunkowania lokalnego rynku pracy;
- rachunek ekonomiczny plano-

wanego przedsięwzięcia w aspekcie możliwości prowadzenia jej przez okres co najmniej 12 miesięcy;

- zapotrzebowanie na dany rodzaj działalności na obszarze jego działania (preferowanym rodzajem działalności jest produkcja i usługi);
- zaangażowanie wnioskodawcy w planowane podjęcie działalności (przygotowanie lokalu, środki pieniężne, maszyny i urządzenia, ewentualne wyjaśnienia wnioskodawcy, ewentualne wyniki kontroli wstępnej dotyczące miejsca prowadzenia działalności itp.);
- forma i wiarygodność zabezpieczenia;
- posiadane kwalifikacje i doświadczenie zawodowe wnioskodawcy do prowadzenia danego rodzaju działalności gospodarczej;
- uzyskanie niezbędnych pozwoleń.

Umowa o przyznanie środków

Przyznanie bezrobotnemu środków na podjęcie działalności gospodarczej jest dokonywane na podstawie umowy zawartej na piśmie pod rygorem nieważności. Umowa zawiera w szczególności zobowiązanie bezrobotnego do:

- **rozpoczęcia działalności gospodarczej w terminie 14 dni od zawarcia umowy;**

- **odpowiedniego wydatkowania otrzymanego dofinansowania na zakup artykułów wykazanych w specyfikacji zakupów, stanowiącej załącznik do umowy;**

- **przedłożenia w terminie dwóch miesięcy od dnia rozpoczęcia działalności gospodarczej rozliczenia, zawierającego zestawienie kwot wydatkowanych od dnia zawarcia umowy na poszczególne towary i usługi, które zostały ujęte w załączniku do umowy - dokumentem potwierdzającym wydatkowanie środków nie może być umowa cywilno-prawna;**

- **zwrotu otrzymanych, a niewydatkowanych środków w terminie dwóch miesięcy od dnia podjęcia działalności;**

- **prowadzenia działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej przez okres 12 miesięcy, przyjmując za dzień rozpoczęcia działalności gospodarczej datę wskazaną w zaświadczeniu o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej;**

- **niepodejmowania zatrudnienia regulowanego Kodeksem Pracy w okresie 12 miesięcy po dniu rozpoczęcia działalności gospodarczej;**

- **niezawieszenia prowadzenia działalności gospodarczej w okresie 12 miesięcy prowadzenia**

działalności gospodarczej;

- **powiadomienia w formie pisemnej o uzyskaniu w okresie realizacji umowy zwrotu podatku (VAT) od towarów i usług, zakupionych w ramach przyznanego dofinansowania w terminie 7 dni od dnia uzyskania przedmiotowego zwrotu. W przypadku jego uzyskania zwrotu równowartości odzyskanego (zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług) podatku od zakupionych zgodnie z załącznikiem towarów i usług w ramach przyznanego dofinansowania w terminie 10 dni od dnia powiadomienia Urzędu;**

- **zwrotu dofinansowania wraz z odsetkami ustawowymi naliczonymi od dnia otrzymania środków przez Bezrobotnego tj. od dnia zaksięgowania na rachunku bankowym Bezrobotnego do dnia zwrotu, w terminie 30 dni od dnia otrzymania wezwania, w przypadku:**

- * **wykorzystania przyznaných środków finansowych niezgodnie z ich przeznaczeniem lub nieudokumentowania ich wykorzystania;**

- * **prowadzenia działalności gospodarczej przez okres krótszy niż 12 miesięcy (do okresu prowadzenia działalności gospodarczej zalicza się przerwy w jej prowadzeniu z powodu choroby lub korzystania ze świadczenia rehabilitacyjnego);**

- * **podjęcia zatrudnienia lub zawieszenia prowadzenia działalności gospodarczej w okresie pierwszych 12 miesięcy prowadzenia działalności gospodarczej;**

- * **złożenia niezgodnego z prawdą oświadczenia, zaświadczenia lub informacji, będących załącznikami do wniosku;**

- * **naruszenia innych warunków umowy.**

Do zawarcia umowy o udzielenie bezrobotnemu środków na podjęcie działalności konieczna jest zgoda współmałżonka wnioskodawcy, pozostającego z nim we wspólnocie majątkowej, wyrażona podpisem złożonym w obecności uprawnionego pracownika Urzędu Pracy.

Zabezpieczenie umowy

W celu zabezpieczenia dotrzymania warunków umowy i właściwego wykorzystania przyznanych środków z Funduszu Pracy na podjęcie działalności gospodarczej, bezrobotny zobowiązany jest złożyć zabezpieczenie (po pozytywnej opinii wniosku). Dopuszczalnymi formami zabezpieczenia zwrotu przyznanych środków wraz z należnymi odsetkami na podjęcie działalności są:

1. Poręczenie.
2. Weksel z poręczeniem wekslowym (aval).
3. Gwarancja bankowa.
4. Zastaw na prawach lub rzeczach.
5. Blokada rachunku bankowego.
6. Akt notarialny o poddaniu się egzekucji przez dłużnika.

Poręczycielem może być osoba:

1. Zatrudniona na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony lub zatrudniona na okres nie krótszy niż 24 miesiące liczone od dnia poręczenia, w zakładzie pracy nie będącym w stanie likwidacji ani upadłości.
2. Uprawniona do świadczeń emerytalnych, przedemerytalnych, renty stałej (minimalna kwota miesięcznego przychodu z tytułu zatrudnienia, renty, emerytury – 1.400 zł netto).
3. Która prowadzi działalność gospodarczą, u której można ustalić dochód na podstawie zaświadczenia właściwego Urzędu Skarbowego i nie ma zaległości w ZUS i US.

Poręczycielem nie może być osoba:

1. Zobowiązana do świadczenia materialnego z tytułu prawomocnego wyroku sądowego.
2. Znajdująca się w okresie wypowiedzenia umowy o pracę.
3. Która otrzymała dotację ze środków Funduszu Pracy i nie spełniła warunków umowy lub taką dotację poręczyła innej osobie, a umowa nie została rozliczona.
4. Współmałżonek wnioskodawcy, jeśli nie jest ustalona rozdzielność majątkowa.

Rozliczenie z wydatkowania przyznanych środków

Rozliczenie z wydatkowania, przyznanych środków odbywa się poprzez złożenie wniosku w Urzędzie Pracy, w którym zawarto

zestawienie kwot wydatkowanych od dnia zawarcia umowy o dofinansowanie na poszczególne towary i usługi ujęte w specyfikacji.

W rozliczeniu wykazywane są kwoty wydatków z uwzględnieniem podatku od towarów i informację czy bezrobotnemu przysługuje prawo do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego zawartego w wykazanych wydatkach lub prawo do zwrotu podatku naliczonego. Wszystkie dokumenty powinny zawierać stwierdzenia o dokonanej zapłacie. Faktury w języku obcym powinny być przetłumaczone przez tłumacza przysięgłego. Przez cały okres trwania umowy Urząd Pracy zastrzega sobie ocenę przebiegu jej realizacji w formie prowadzenia czynności sprawdzających i monitoringu. Szczegółowe informacje dostępne są w Urzędach Pracy. ■

Nabycie spadku - potwierdzi sąd lub notariusz

Łukasz Fałkowski - radca prawny

Zmarli moi rodzice, rodzeństwo, dziadkowie, dzieci, mąż lub żona. Czy wraz z ich śmiercią nabyłem spadek po nich? Co muszę zrobić aby nabyć spadek? Czy muszę ten fakt potwierdzić przed sądem lub urzędem?

Powyższe pytania są najczęściej zadawanymi przez Klientów naszych biur działających w sześciu powiatach na terenie Lubelszczyzny. Poprzez niniejszy artykuł postaram się udzielić jasnej odpowiedzi – czy oraz jakie czynności należy podjąć w celu nabycia spadku oraz urzędowego potwierdzenia jego nabycia. W pierwszym rzędzie należy zaznaczyć, iż nabycie spadku po zmarłym następuje automatycznie wraz ze śmiercią spadkodawcy - czyli z chwilą otwarcia spadku. Odnoszą się do tego wprost przepisy art. 924 i art. 925 Kodeksu Cywilnego, zwanego w dalszej części K.C.

Krąg ustawowych spadkobierców szczegółowo wyznaczają przepisy art. 931 – 940 K.C.

Nie można pominąć najważniejszej kwestii, a mianowicie ustalenia czy dana osoba jest spadkobiercą po zmarłym. Innymi słowy – czy dana osoba jest powołana do spadku po zmarłym spadkodawcy.

Odpowiedź na te zagadnienia daje nam art. 926 i 927 K.C., zgodnie z którymi powołanie do spadku może nastąpić na podstawie testamentu (jeżeli spadkodawca sporządził testament i testament jest ważny oraz dana osoba jest wymieniona w testamencie jako spadkobierca) lub na podstawie ustawy (jeżeli spadkodawca nie sporządził testamentu, testament został uznany za nieważny lub dana osoba nie została w testamencie wymieniona jako spadkobierca).

Na ich podstawie możemy ocenić czy w danym przypadku wchodzimy w krąg spadkobierców – w uproszczeniu czy coś nam się należy po zmarłym. Jeżeli w oparciu o powyższe informacje na podstawie danego stanu faktycznego dojdziemy do wniosku, że wchodzimy w krąg spadkobierców ustawowych czy też testamentowych – możemy przyjąć, iż z mocy samego prawa na podstawie art. 924 w zw. z art. 925 K.C. nabyliśmy spadek – w całości lub w części odpowiadającej naszemu udziałowi w spadku (w zależności od tego ile osób dziedziczy po danym spadkodawcy tj. ilu jest spadkobierców).

W tym miejscu należy dodatkowo zaznaczyć, iż istnieje prawna możliwość nie dojścia do dziedziczenia po danym spadkodawcy mimo zaistnienia pozytywnych przesłanek wymienionych powyżej, a mianowicie:

1. W przypadku uznania spadkobiercy za niegodnego dziedziczenia - przyczyny oraz skutki prawne uznania za niegodnego wymienienia art. 928 K.C.

2. W przypadku odrzucenia spadku przez spadkodawcę w toku postępowania o stwierdzenie nabycia spadku – na złożenie oświadczenia o odrzuceniu spadku potencjalny spadkobierca ma czas do 6 miesięcy od dnia otwarcia spadku – tj. od dnia śmierci spadkodawcy.

Zasady urzędowego poświadczenia dziedziczenia

W przypadku gdy ustalimy, że należymy do kręgu spadkobierców ustawowych lub testamentowych oraz nie ma podstaw do uznania nas za niegodnych dziedziczenia, jak również nie mamy zamiaru odrzucenia spadku, możemy przyjąć, iż nabyliśmy spadek po zmarłym z chwilą śmierci spadkodawcy.

Nabycie spadku jest skuteczne z mocy samego prawa lecz aby móc swoje uprawnienie do spadku wykazać wobec osób trzecich, musimy uzyskać urzędowe poświadczenie faktu, że jesteśmy spadkobiercami po zmarłym. W tym celu według swojego wyboru możemy skorzystać z dwóch możliwości urzędowego poświadczenia dziedziczenia:

- 1.** Sądowego stwierdzenia nabycia spadku.
- 2.** Notarialnego poświadczenia dziedziczenia.

Pierwsza z form wiąże się z koniecznością wszczęcia postępowania o stwierdzenie

spadku przed Sądem Rejonowym właściwym miejscowo dla ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy. Postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku wszczyna wniosek osoby mającej interes prawny w stwierdzeniu nabycia spadku po danym spadkodawcy (każdorazowo jest to osoba należąca do kręgu spadkobierców).

W wniosku o stwierdzenie nabycia spadku należy wymienić wszystkich potencjalnych spadkobierców, dołączyć testament (jeżeli spadkodawca sporządził testament), poinformować Sąd o tym czy w chwili śmierci spadkodawca pozostawał w związku małżeńskim, czy posiadał potomstwo, czy przysposobił kogoś (czy adoptował jakieś dzieci). Niezależnie od powyższego do wniosku o stwierdzenie nabycia spadku należy załączyć akta stanu cywilnego potwierdzającego pokrewieństwo spadkobierców ze spadkodawcą, z których wynika ich uprawnienie do spadku lub testament – jeżeli powołanie do dziedziczenia wynika z testamentu oraz zgony każdego ze spadkodawców.

Wniosek należy opłacić kwotą 50 zł (dopuszczalna jest możliwość przeprowadzenia w ramach jednego postępowania stwierdzenia nabycia spadku po kilku spadkodawcach łącznie np. po babce i matce jednocześnie – wówczas ww. opłata wzrośnie stosunkowo do ilości osób, po których postępowanie spadkowe ma zostać przeprowadzone). W przypadku gdy postępowanie spadkowe zostanie przeprowadzone w terminie do 6 miesięcy od dnia śmierci spadkodawcy – należy wnieść dodatkową opłatę w wysokości 50 zł od każdego z potencjalnych spadkobierców, składających oświadczenie o przyjęciu bądź odrzuceniu spadku.

Opłatę należy wnieść przelewem na rachunek bankowy Sądu, w kasie sądu do którego składamy wniosek lub w formie znaków opłaty sądowej. Potwierdzenie dokonania opłaty wraz z pozostałymi załącznikami należy

dołączyć do wniosku o stwierdzenie nabycia spadku. Warto zauważyć, iż wnioskodawca nie ma obowiązku wskazywania sądowi kto według niego należy do kręgu spadkobierców, gdyż Sąd w toku postępowania spadkowego z urzędu ustala kto jest spadkobiercą po danym spadkodawcy. Wniosek wraz z załącznikami należy sporządzić w tylu egzemplarzach, ilu spadkobierców zostało wskazanych w treści wniosku.

Kolejną możliwość urzędowego potwierdzenia nabycia spadku stworzyła nowelizacja ustawy o notariacie, która z dniem 2 października 2008 r. wprowadziła możliwość notarialnego poświadczenia dziedziczenia. Poświadczenie dziedziczenia przez notariusza ma identyczną moc prawną jak stwierdzenie nabycia spadku przez Sąd.

Notariusz na podstawie dokumentów (identycznych jakie byłyby załączone do wniosku o stwierdzenie nabycia spadku przez Sąd) ustala krąg spadkobierców, spisuje stosowny protokół dziedziczenia, w którym zawarte są oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku potencjalnych spadkobierców oraz rejestruje akt poświadczenia dziedziczenia. Odpis aktu poświadczającego dziedzicze-

nie (nie jest on aktem notarialnym) stanowi dokument, którym można legitymować się wobec osób trzecich, w tym urzędów, banków i innych instytucji na równi z prawomocnym postanowieniem Sądu o stwierdzeniu nabycia spadku. Za sporządzenie aktu poświadczenia dziedziczenia zapłacimy 50 zł bez względu na wartość spadku, oraz dodatkowo 100 zł za sporządzenie protokołu poprzedzającego wydanie aktu poświadczenia. Notariusz może również pobrać 50 zł za otwarcie i ogłoszenie testamentu (do wszystkich wyżej podanych opłat trzeba dodać 22 % podatku VAT).

1. Notarialne poświadczenie dziedziczenia dotyczyć będzie wyłącznie tych spadków, które otwarte zostały od 1 lipca 1984 r. (otwarcie spadku następuje z chwilą śmierci spadkodawcy).

2. Notarialne poświadczenie dziedziczenia może dotyczyć wyłącznie spraw bezspornych, kiedy wszystkie osoby, które mogą wchodzić w rachubę jako spadkobiercy ustawowi i testamentowi stawiają się u notariusza.

W pozostałych przypadkach istnieje konieczność przeprowadzenia sądowego postępowania o stwierdzenie nabycia spadku. ■

Uprawnienia pracownika w razie wypowiedzenia umowy o pracę na czas nieokreślony

Łukasz Fałkowski - radca prawny

Byłam zatrudniona u mojego pracodawcy na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony. Dostałam od niego wypowiedzenie umowy o pracę. Co mogę z tym zrobić? Czy przysługują mi w tej sytuacji jakieś uprawnienia? Uważam, że byłam dobrym pracownikiem i nie zgadzam się z pracodawcą.

W poniższym artykule postaram się wyjaśnić Państwu, jakie obowiązki formalne ciążyą na pracodawcy w przypadku wypowiedzania umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony oraz jakie w związku z tym faktem uprawnienia posiada pracownik, któremu takie wypowiedzenie zostało doręczone.

Okres wypowiedzenia to czas, jaki musi upłynąć od momentu złożenia wypowiedzenia do rozwiązania umowy. Przy umowie o pracę zawartej na czas nieokreślony wynosi on:

- 1.** 2 tygodnie, jeżeli pracownik był zatrudniony krócej niż 6 miesięcy,
- 2.** 1 miesiąc, jeżeli pracownik był zatrudniony co najmniej 6 miesięcy,
- 3.** 3 miesiące, jeżeli pracownik był zatrudniony co najmniej 3 lata.

Długość okresu wypowiedzenia zależy od okresu zatrudnienia u danego pracodawcy. Do wymaganego stażu zalicza się wszystkie okresy zatrudnienia (również poprzednie) u tego pracodawcy, z którym zostaje rozwiązana umowa o pracę. Kodeks pracy przewiduje możliwość skrócenia terminów wypowiedze-

nia umowy na czas nieokreślony, jeżeli wypowiedzenie następuje z powodu ogłoszenia upadłości lub likwidacji pracodawcy albo z innych przyczyn nie dotyczących pracowników.

W takiej sytuacji pracodawca skrócić może termin trzymiesięcznego wypowiedzenia do 1 miesiąca. Jeżeli nastąpi skrócenie terminu, pracownikowi przysługuje odszkodowanie w wysokości wynagrodzenia za pozostałą część okresu wypowiedzenia. Okres wypowiedzenia umowy o pracę obejmujący tydzień lub miesiąc, albo ich wielokrotność kończy się odpowiednio w sobotę lub w ostatnim dniu miesiąca. W okresie wypowiedzenia pracownik korzysta z pełni praw i jest obowiązany do należytego wypełniania powierzonych mu

obowiązków m.in. w zależności od okoliczności odmowę wykonania polecenia pracodawcy może potraktować jako ciężkie naruszenie obowiązków pracowniczych i podjąć decyzję o dyscyplinarnym zwolnieniu. Pracodawca nie może natomiast rozwiązać umowy bez wypowiedzenia z winy pracownika, jeżeli uprzednio ta sama przyczyna była podstawą wypowiedzenia umowy o pracę. Ponadto pracownikowi przysługuje dodatkowo zwolnienie na poszukiwanie pracy z zachowaniem prawa do wynagrodzenia.

Wymiar zwolnienia na poszukiwanie pracy wynosi:

- 1.** 2 dni robocze w okresie dwutygodniowego i jednomiesięcznego wypowiedzenia.
- 2.** 3 dni robocze w okresie trzymiesięcznego wypowiedzenia, także w przypadku jego skrócenia.

Wypowiedzenie umowy na czas nieokreślony powinno być złożone w formie pisemnej. Oprócz podstawowych elementów jakie powinno zawierać wypowiedzenie (data wypowiedzenia, dane pracownika, pracodawcy, podpis), w wypowiedzeniu umowy na czas nieokreślony powinna być wskazana przyczyna uzasadniająca wypowiedzenie lub rozwiązanie umowy oraz pouczenie o przysługującym pracownikowi prawie odwołania się do sądu pracy.

Przyczyna wypowiedzenia umowy na czas nieokreślony musi być zgodna z rzeczywistością, dokładna i konkretna, a przez to możliwa do zweryfikowania przez sąd: przykładowo „racjonalizacja zatrudnienia dla dobra firmy” nie jest konkretną przyczyną (wyrok SN z 8 stycznia 2008 r., II PK 123/07, niepubl.). Przyczyna wypowiedzenia może istnieć w chwili wypowiedzania umowy o pracę albo może się spełnić w nieodległym terminie, np. po upływie okresu wypowiedzenia.

Przyczyny wypowiedzenia nie muszą charakteryzować się znaczną wagą ani powodować szkód po stronie pracodawcy (wyrok SN z 3 sierpnia 2007 r., I PK 79/07, M.Pr.P. 2007/12/651). Jednak ciężkie przewinienie lub poniesiona strata przez pracodawcę są dodatkowymi okolicznościami uzasadniającymi wypowiedzenie umowy o pracę. Przykładowo nieuzasadniony zjazd kierowcy autobusu z trasy, powodujący przerwę w pracy i wymierne straty w działalności gospodarczej pracodawcy, stanowi uzasadnioną przyczynę wypowiedzenia umowy o pracę (wyrok SN z 27 maja 1999 r., I PKN 90/99, OSNAPiUS 2000/16/612). Przyczyną mogą być także okoliczności, uzasadniające wcześniej nałożenie na pracownika kary porządkowej. Zwolniony nie może skutecznie kwestionować takiego wypowiedzenia, jeżeli od kary nie odwołał się do sądu pracy (wyrok SN z 3 października 2008 r., II PK 62/08, M.Pr.P. 2009/4/170).

Podanie konkretnej i prawdziwej przyczyny wypowiedzenia ma bardzo ważne znaczenie. Jej ujawnienie ma bowiem umożliwić pracownikowi obronę przed stawianymi mu zarzutami, a sądowi pracy sprawdzenie zgodności czynności wypowiedzenia z prawem.

Przykładowymi przyczynami uzasadniającymi wypowiedzenie pracownikowi umowy o pracę zawartej na czas nie określony mogą być:

1. Niestosowanie się do poleceń przełożonych dotyczących miejsca, czasu i sposobu świadczenia pracy.
2. Nieprzestrzeganie ustalonego w zakładzie pracy regulaminu pracy.
3. Ujawnienie informacji objętych tajemnicą, co przyniosło szkodę pracodawcy.
4. Wykorzystywanie czasu i miejsca pracy dla celów prywatnych wbrew zakazowi pracodawcy.
5. Nieobecność w pracy związana z częstymi chorobami, co utrudnia organizację pracy.

Wypowiedzenie umowy powinno zawierać pouczenie o przysługującym pracownikowi prawie odwołania się do sądu pracy w ciągu 7 dni od doręczenia pisma wypowiedzającego umowę o pracę do sądu pracy właściwego ze względu na miejsce zamieszkania pracownika.

Co do zasady odwołanie do sądu pracy jest wolne od opłat sądowych. Wyjątek stanowią sprawy w których wartość przedmiotu sporu jest większa od 50 tys. zł. – wówczas opłata wynosi 5 % wartości przedmiotu sporu (min. 30 – max. 100 tys. zł.) W razie ustalenia, że wypowiedzenie umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony jest nieuzasadnione lub narusza przepisy o wypowiedzaniu umów stosownie do żądania pracownika orzeka się:

1. Bezskuteczność wypowiedzenia.
2. O przywróceniu pracownika do pracy na poprzednich warunkach albo o odszkodowaniu, jeżeli umowa uległa już rozwiązaniu.

Sąd pracy może nie uwzględnić żądania pracownika odnośnie uznania wypowiedzenia za bezskuteczne lub przywrócenia do pracy, jeżeli ustali, że uwzględnienie takiego żądania jest niemożliwe lub niecelowe; w takim przypadku sąd pracy orzeka o odszkodowaniu.

Pracownikowi, który podjął pracę w wyniku przywrócenia do pracy, przysługuje wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy, nie więcej jednak niż za 2 miesiące, a gdy okres wypowiedzenia wynosił 3 miesiące – nie więcej niż za 1 miesiąc. Jeżeli umowę o pracę rozwiązano z pracownikiem, któremu brakuje nie więcej niż 4 lata do osiągnięcia wieku emerytalnego, jeżeli okres zatrudnienia umożliwia mu uzyskanie prawa do emerytury z osiągnięciem tego wieku, albo z pracownicą w okresie ciąży lub urlopu macierzyńskiego, wynagrodzenie przysługuje za cały czas pozostawania bez pracy.

Dotyczy to także przypadku, gdy rozwiązano umowę o pracę z pracownikiem-ojcem wychowującym dziecko w okresie korzystania z urlopu macierzyńskiego albo gdy rozwiązanie umowy o pracę podlega ograniczeniu z mocy przepisu szczególnego.

Odszkodowanie natomiast, przysługuje w wysokości wynagrodzenia za okres

od 2 tygodni do 3 miesięcy, nie niższej jednak od wynagrodzenia za okres wypowiedzenia.

Pracodawca może odmówić ponownego zatrudnienia pracownika, jeżeli w ciągu 7 dni od przywrócenia do pracy nie zgłosił on gotowości niezwłocznego podjęcia pracy, chyba że przekroczenie terminu nastąpiło z przyczyn niezależnych od pracownika.

Pracownik, który przed przywróceniem do pracy podjął zatrudnienie u innego pracodawcy, może bez wypowiedzenia, za trzydniowym uprzedzeniem, rozwiązać umowę o pracę z tym pracodawcą w ciągu 7 dni od przywrócenia do pracy. Rozwiązanie umowy w tym trybie pociąga za sobą skutki, jakie przepisy prawa wiążą z rozwiązaniem umowy o pracę przez pracodawcę za wypowiedzeniem.

Pracownikowi, który podjął pracę w wyniku przywrócenia do pracy, wlicza się do okresu zatrudnienia okres pozostawania bez pracy, za który przyznano wynagrodzenie. Okresu pozostawania bez pracy, za który nie przyznano wynagrodzenia, nie uważa się za przerwę w zatrudnieniu, pociągającą za sobą utratę uprawnień uzależnionych od nieprzerwanego zatrudnienia. Pracownikowi, któremu przyznano odszkodowanie, wlicza się do okresu zatrudnienia okres pozostawania bez pracy, odpowiadający okresowi, za który przyznano odszkodowanie.

Pracodawca, u którego działają związki zawodowe, musi powiadomić na piśmie zakładową organizację związkową, reprezentującą pracownika, o zamiarze wypowiedzenia mu umowy o pracę na czas nieokreślony, podając przyczynę jej rozwiązania.

Jeżeli zakładowa organizacja związkowa uzna, że wypowiedzenie byłoby nieuzasadnione, może w ciągu 5 dni od otrzymania wiadomości zgłosić na piśmie pracodawcy umotywowane zastrzeżenia. Mimo, że zastrzeżenia związku nie wiążą pracodawcy, to zachowanie

tego trybu jest obligatoryjne. Po rozpatrzeniu stanowiska organizacji związkowej, a także w razie niezajęcia przez nią stanowiska w ustalonym terminie, pracodawca podejmuje decyzję w sprawie wypowiedzenia.

Wyjątki od podejmowania procedury konsultacji ze związkami dotyczą sytuacji ogłoszenia upadłości lub likwidacji pracodawcy, zawarcia porozumienia w sprawie zwolnień grupowych.

Zgodnie z Ustawą o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników z 13 marca 2003 r. lub jeśli z mocy przepisów prawa jest zobowiązany pozyskać zgodę związków zawodowych na czynności prawne skierowane do pracowników szczególnie chronionych. Nieprzeprowadzenie konsultacji lub przeprowadzenie jej niezgodnie z wymogami jest naruszeniem przepisów uzasadniających odwołanie do sądu pracy.

Niektórym pracownikom pracodawca nie może wypowiedzieć umowy o pracę ani w inny sposób jej rozwiązać. Dotyczy to w szczególności:

1. Pracownika przebywającego na urlopie wypoczynkowym, bezpłatnym oraz szkoleniowym- pracownika w czasie usprawiedliwionej nieobecności w pracy, jeżeli nie upłynął jeszcze okres uprawniający do rozwiązania umowy bez wypowiedzenia.

2. Pracownika, któremu brakuje nie więcej niż 4 lata do osiągnięcia wieku emerytalnego, jeżeli okres zatrudnienia umożliwia mu uzyskanie prawa do emerytury z osiągnięciem tego wieku.

3. Kobiet w ciąży i podczas urlopu macierzyńskiego, chyba że zachodzą przyczyny uzasadniające rozwiązanie umowy bez wypowiedzenia z jej winy i reprezentująca pracow-

nicę zakładowa organizacja wyraziła zgodę na rozwiązanie umowy o pracę.

4. Pracowników powołanych do odbycia czynnej służby wojskowej.

5. Członków zarządu zakładowej organizacji związkowej.

W takich przypadkach przepisy przewidują jednak wyjątki dopuszczające rozwiązanie umowy za wypowiedzeniem wyłącznie w razie ogłoszenia upadłości lub likwidacji pracodawcy. ■

Udowodnienie pracy w szczególnych warunkach dla celów emerytalnych

Bartosz Głowacki - doradca

Coraz większa grupa naszych rodaków zbliża się do wieku, gdy kończą swą aktywność zawodową i przechodzą na emeryturę. Co do zasady ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego, wynoszącego co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn z wyjątkami przewidzianymi w ustawie.

Jest liczna grupa osób, która ze względu na szczególny charakter wykonywanej przez siebie pracy, będzie mogła pięć lat wcześniej udać się na emeryturę. Dla tej grupy przyszłych emerytów, którzy pracowali w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, zostały ustanowione emerytury pomostowe.

Czym są warunki szczególne?

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, obowiązującej od dnia 1 stycznia 2009 r., dotyczącej nabywania praw do emerytury we wcześniejszym wieku, prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem

wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku (wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy).

Co to są czynniki ryzyka?

Rozróżnić możemy czynniki warunkowane siłami natury: prace pod ziemią, prace na wodzie, prace pod wodą oraz prace w powietrzu, jak i czynniki powodowane procesami technologicznymi. Pod względem warunków determinowanych procesami technologicznymi należy wskazać:

1. Prace w warunkach gorącego mikroklimatu – prace wykonywane w pomieszczeniach, w których wartość wskaźnika obciążenia termicznego WBGT wynosi 28 °C i powyżej, przy wartości tempa metabolizmu pracownika powyżej 130 W/m².

2. Prace w warunkach zimnego mikroklimatu – prace wykonywane w pomieszczeniach o temperaturze powietrza poniżej 0 °C.

3. Bardzo ciężkie prace fizyczne – prace powodujące w ciągu zmiany roboczej efektywny wydatek energetyczny u mężczyzn - powyżej 8.400 kJ, a u kobiet - powyżej 4.600 kJ.

4. Prace w warunkach podwyższonego ciśnienia atmosferycznego.

5. Ciężkie prace fizyczne związane z bardzo dużym obciążeniem statycznym wynikającym z konieczności pracy w wymuszonej, niezmienniej pozycji ciała, przy czym ciężkie prace fizyczne to prace powodujące w ciągu zmiany roboczej efektywny wydatek energetyczny u mężczyzn – powyżej 6.300 kJ, a u kobiet – powyżej 4.200 kJ, a prace w wymuszonej pozycji ciała to prace wymagające znacznego pochylenia i (lub) skręcenia pleców przy jednoczesnym wywieraniu siły po-

wyżej 10 kG dla mężczyzn i 5 kG dla kobiet (wg metody OWAS pozycja kategorii 4) przez co najmniej 50 % zmiany roboczej.

Co to jest praca w warunkach szczególnych?

Na podstawie ustawowych wytycznych za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach należy uznać pracowników wykonujących po dniu 01.01.2009r., w pełnym wymiarze czasu pracy, prace wykonywane w narażeniu na czynniki ryzyka.

Ponadto za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach uważa się także ubezpieczonych z tytułu działalności twórczej lub artystycznej tancerzy zawodowych, wykonujących po dniu wejścia w życie ustawy prace związane z bardzo ciężkim wysiłkiem fizycznym, jak również osoby wykonujące przed dniem 01.01.2009r. prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Na czym polega ustalenie pracy w warunkach szczególnych?

Proces ustalania, czy i jaka praca może być zakwalifikowana jako praca w szczególnych warunkach determinowana siłami natury, jest proste, ponieważ związane z tymi pracami czynniki ryzyka są jednoznacznie identyfikowalne.

Z kolei określenie prac należących do grupy prac w szczególnych warunkach determinowanych procesami technologicznymi jest możliwe tylko i wyłącznie po dokonaniu pomiarów w miejscu wykonywania pracy i stwierdzeniu występowania w przebiegu pracy „technologicznych” czynników ryzyka.

Podsumowując, aby wykonywana praca mogła być zakwalifikowana jako praca w warunkach szczególnych, praca ta musi być:

- **wymieniona w załączniku numer 1 do ustawy o emeryturach pomostowych, obowiązującej od dnia 1 stycznia 2009 r.,**

- **wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy,**

- **wykonywana w warunkach określonych w art. 3 ust. 2 ustawy (czynniki ryzyka) wskazanej powyżej.**

Tylko łączne spełnienie powyższych wymogów może stanowić przesłankę do stwierdzenia, że dany pracownik jest zatrudniony w szczególnych warunkach.

Dokonanie zakwalifikowania pracy jako pracy w szczególnych warunkach należy do kompetencji pracodawcy.

Ocena, czy dany pracownik wykonuje pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, zgodnie ze wskazaną ustawą, powinna być dokonywana na szczeblu zakładu pracy, przy uwzględnieniu przepisów art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych, gdzie ujęto kryteria kwalifikowania danego rodzaju prac, jako pracy w szczególnych warunkach. Przepisy ustawy wskazują tylko rodzaje prac w szczególnych warunkach lub o szcze-

gólnym charakterze, a nie stanowiska pracy, gdyż te powinny zostać określone w prawidłowy sposób bezpośrednio w zakładzie pracy.

Należy zwrócić uwagę, że podstawą do wydania pracownikowi świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach ewentualnie dokonanie odpowiedniego wpisu w świadectwie pracy, może być wyłącznie dokumentacja będąca w posiadaniu pracodawcy.

Pracodawca - płatnik składek jest obowiązany prowadzić:

1. Wykaz stanowisk pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze.

2. Ewidencję pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze.

3. Pracodawca (płatnik składek) obowiązany jest powiadomić pracowników o dokonaniu wpisu do ewidencji.

Ponadto, w przypadku nieumieszczenia w ewidencji pracowników wykonują-

cych prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, pracownikowi przysługuje skarga do Państwowej Inspekcji Pracy. Uwzględnienie skargi stanowi podstawę do nakazania pracodawcy dokonania właściwego wpisu do ewidencji. Na pracodawcy ciąży również obowiązek zgłoszenia tych danych dotyczące wykonywania pracy w szczególnych warunkach w jego zakładzie pracy.

Do czasu przekazania zgłoszenia tych informacji, płatnik składek jest zobowiązany do wystawiania zaświadczeń o okresach pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, przypadających po dniu 31 grudnia 2008 r.

Poza tym zgodnie z art. 51 ustawy płatnik składek jest zobowiązany także do wystawiania zaświadczeń o okresach pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3, za okresy przypadające przed dniem 1 stycznia 2009 r.

Praca w szczególnych warunkach a emerytura

Dla przyszłych emerytów bardzo ważną kwestią jest to, że do okresu pracy w szczególnych warunkach wlicza się także czas pracy w szczególnych warunkach wykonywany przed wejściem w życie omawianej ustawy.

Na podstawie art. 32 i 33 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego, pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, których przed wejściem w życie ustawy o emeryturach pomostowych, określał wykaz prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, natomiast nie uwzględniano okresy niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał wynagrodzenie lub świadczenie z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. ■

Ubezważnowolnienie częściowe

Marcin Żardecki - doradca, aplikant radcowski

Z chwilą osiągnięcia pełnoletniości nabywamy zdolność do samodzielnego kształtowania swojej sytuacji prawnej. Możemy sami o sobie decydować, swobodnie zawierać umowy, dysponować majątkiem, decydować o swoim zdrowiu.

Jednak w przypadku osób upośledzonych umysłowo lub chorych psychicznie ta prawna zdolność do samodzielnego kierowania swoim życiem może zostać zachwiana. Pozbawienie opieki i reprezentacji w stosunkach prawnych może okazać się niebezpieczne dla osób, które padają ofiarami oszustw, wykorzystywania, wciągania do zawierania niekorzystnych umów. Sytuacja kształtuje się podobnie w przypadku osób uzależnionych od środków odurzających, nie będących w stanie świadomie podejmować decyzji dotyczących ochrony zdrowia i życia. Dla takich przypadków prawo przewidziało instytucję ubezwłasnowolnienia i choć termin ten kojarzy się jednoznacznie, nie jest to piętno, a jak stwierdził Sąd Najwyższy:

Ubezwłasnowolnienie jest instytucją powołaną w wyłącznym interesie osoby chorej, która nie jest w stanie kierować swoim postępowaniem albo potrzebuje pomocy do prowadzenia spraw życia codziennego, jest wyrazem troski, pomocy i opieki wobec osób, które nie potrafią same się o siebie zatroszczyć, pomóc sobie i sobą zaopiekować.

W polskim prawie mamy do czynienia ze stopniowaniem zdolności do czynności prawnych. Zdolność do czynności prawnych może być pełna albo ograniczona, można jej także nie mieć w ogóle. Zgodnie z Kodeksem cywilnym (ustawa z dnia 23 kwietnia 1964

r. - Kodeks cywilny. Dz. U. z 1964 r. Nr 16, poz. 93) pełną zdolność do czynności prawnych mają osoby pełnoletnie, ograniczoną zdolność do czynności prawnych mają osoby małoletnie, które ukończyły trzynasty rok życia oraz osoby ubezwłasnowolnione częściowo, natomiast osoby do trzynastego roku życia i osoby ubezwłasnowolnione całkowicie zdolności do czynności prawnych nie posiadają. Małoletni, który ukończył już lat trzynaście ma ograniczoną zdolność do czynności prawnych jedynie do osiągnięcia pełnoletności.

Osoba, która ukończyła lat trzynaście może być ubezwłasnowolniona całkowicie, jeżeli wskutek choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego rodzaju zaburzeń psychicznych, w szczególności alkoholizmu lub narkomanii, nie jest w stanie kierować swym postępowaniem.

Dla ubezwłasnowolnionego całkowicie ustanawia się opiekę, chyba że pozostaje on jeszcze pod władzą rodzicielską. Czynność prawna dokonana przez osobę, która nie ma zdolności do czynności prawnych, jest nieważna. Jednakże gdy osoba niezdolna do czynności prawnych zawarła umowę należącą do umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego takich jak np. zakupy w sklepie spożywczym, umowa taka staje się ważna z chwilą jej wykonania, chyba że pociąga za sobą rażące pokrzywdzenie osoby niezdolnej do czynności prawnych.

Jeżeli chodzi o ubezwłasnowolnienie częściowe, osoba pełnoletnia może być ubezwłasnowolniona częściowo z powodu choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego rodzaju zaburzeń psychicznych, w szczególności alkoholizmu lub narkomanii, jeżeli stan tej osoby nie uzasadnia ubezwłasnowolnienia całkowitego, lecz potrzebna jest pomoc do prowadzenia jej spraw.

Definicja ubezwłasnowolnienia częściowego

Warto zwrócić uwagę na różnicę w definicjach ustawowych. Przy ubezwłasnowolnieniu częściowym przesłanką do jego ustanowienia jest pomoc w prowadzeniu spraw, zatem osoba ubezwłasnowolniona częściowo jest w stanie podejmować czynności dotyczące spraw o charakterze majątkowym i osobistym w pewnym zakresie samodzielnie, w przeciwieństwie do ubezwłasnowolnionego całkowicie, który nie może sam kierować swoim postępowaniem.

Należy zatem pamiętać, że ubezwłasnowolnienie jest uzasadnione dopiero w wieku, w którym dziecko nabywa zdolność do czynności prawnych, czyli w ograniczonym stopniu po ukończeniu trzynastu lat, w pełni natomiast, po osiągnięciu pełnoletniości. Wobec powyższego po ukończeniu przez dziecko lat trzynastu można je ubezwłasnowolnić całkowicie, a po osiągnięciu osiemnastu całkowicie lub częściowo. Sytuacja osób ograniczonych w zdolności do czynności prawnych wymaga głębszej analizy.

Osoba ubezwłasnowolniona częściowo może wprowadzić sama dokonywać czynności prawnych, ale do ich ważności (głównie czynności, przez które osoba zaciąga zobowiązanie albo rozporządza swoim prawem) potrzebna jest zgoda przedstawiciela ustawowego, w tym przypadku kuratora.

Rola, którą przypisujemy kuratorowi odnosi się również do doradcy tymczasowego, którego ustanawia się na czas postępowania o ubezwłasnowolnienie toczącego się przed sądem.

Zadania i rola kuratora sądowego

Kurator powoływany jest do reprezentowania osoby ubezwłasnowolnionej i do zarządu jej majątkiem.

Ważność umowy zawartej przez osobę ubezwłasnowolnioną częściowo bez zgody kuratora zależy od jej późniejszego potwierdzenia przez tego przedstawiciela w odpowiednim terminie. Potwierdzenie umowy w wyznaczonym (najczęściej przez kontrahenta) terminie znosi stan zawieszenia umowy jako bezskutecznej. Kurator ma również prawo odmówić potwierdzenia umowy. Pociąga to za sobą jej nieważność. Podobnie dzieje się w przypadku braku jakiegokolwiek odpowiedzi kuratora.

Faktem jest, że nie przy wszystkich typach czynności wymagana jest zgoda przedstawiciela ustawowego. Dotyczy to przede wszystkim drobnych umów powszechnie zawieranych w bieżących sprawach życia codziennego, jak drobne zakupy, korzystanie z usług np. fryzjera.

Warto dodać, że w sprawach ważniejszych kurator będzie musiał dodatkowo uzyskać zgodę sądu opiekuńczego (np. na sprzedaż mieszkania). Co więcej, osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych, będąca osobą ubezwłasnowolnioną częściowo może bez zgody kuratora rozporządzać swoim zarobkiem, chyba że sąd opiekuńczy z ważnych powodów postanowi inaczej. Za ważne powody uznaje się w tym przypadku marnotrawstwo, nadmierna rozrzutność, czy przeznaczanie zarobku na używki. Wówczas zgoda kuratora będzie niezbędna również przy czynnościach rozporządzania własnym zarob-

kiem. Osoba ubezwłasnowolniona częściowo może swobodnie nawiązać stosunek pracy i dokonywać czynności prawnych, które dotyczą tego stosunku. Jeżeli jednak ten stosunek pracy sprzeciwia się dobru osoby ubezwłasnowolnionej częściowo, jej kurator może za zezwoleniem sądu opiekuńczego taki stosunek rozwiązać.

Ubezwłasnowolniony częściowo może również zawrzeć małżeństwo. Należy podkreślić, że w przypadku osób upośledzonych umysłowo lub chorych psychicznie potrzebna jest na to zgoda sądu. Natomiast czynnościami, których ubezwłasnowolniony częściowo dokonać nie może będą np. sporządzenie, zmiana lub odwołanie testamentu.

Należy pamiętać, że funkcje kuratora regulują zasady postępowania ściśle określone w ustawie. Zobowiązany jest przede wszystkim do zarządzania i reprezentowania.

Zarządzanie określa się często jako pieczę nad majątkiem, polega ona na dbaniu o majątek ubezwłasnowolnionego. Do pierwszych zadań kuratora związanych z zarządaniem majątkiem ubezwłasnowolnionego należy sporządzenie inwentarza tego majątku i przedstawienie go sądowi. Reprezentowanie to obowiązek zastępowania osoby będącej pod opieką w dokonywaniu czynności prawnych i składaniu w jej imieniu oświadczeń woli. Kurator ma również obowiązek w terminach oznaczonych przez sąd, nie rzadziej jednak niż raz w roku, sporządzać sprawozdanie dotyczące osoby pozostającej pod opieką oraz rachunki z zarządu jej majątkiem. Postępowanie o ubezwłasnowolnienie reguluje Kodeks postępowania cywilnego (Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego. Dz. U. z 1964 r. Nr 43, poz. 296). **Wniosek o ubezwłasnowolnienie może złożyć do sądu tylko osoba określona w ustawie, enumeratywnie wskazującej krąg osób uprawnionych.**

Są to:

- **małżonek osoby, która ma być ubezwłasnowolniona;**
- **jej krewni w linii prostej (rodzice, dziadkowie, dzieci, wnuki);**
- **rodzeństwo;**
- **przedstawiciel ustawowy;**
- **przedstawiciel przysposabiający (ten, który adoptował osobę, która ma być ubezwłasnowolniona);**
- **prokurator.**

Krewni w linii prostej i rodzeństwo tracą uprawnienie do złożenia wniosku o ubezwłasnowolnienie, jeżeli osoba, o której ubezwłasnowolnienie wnioskuje, ma przedstawiciela ustawowego. Zatem, jeżeli dziecko ma rodziców, wniosku nie mogą złożyć, np. dziadkowie, brat, siostra lub jeżeli dziecko ma opiekuna - wniosku nie mogą złożyć rodzice (np. pozbawieni praw rodzicielskich) czy też inni jego krewni.

Wniosek o ubezwłasnowolnienie może też złożyć prokurator, który decyduje o złożeniu wniosku podejmuje zauważywszy taką potrzebę w związku z toczącym się innym postępowaniem albo jeżeli otrzyma zawiadomienie o osobie, która wypełnia przesłanki ubezwłasnowolnienia.

Osoby nie należące do kręgu osób uprawnionych do złożenia wniosku o ubezwłasnowolnienie, a widzące potrzebę ubezwłasnowolnienia np. dalszego krewnego lub obcej osoby, potrzebujących pomocy mogą złożyć wniosek do prokuratora o wszczęcie postępowania o ubezwłasnowolnienie. Należy pamiętać jednak, iż kto zgłosił wniosek o ubezwłasnowolnienie w złej wierze lub lekomyślnie, podlega karze grzywny. Ważne jest, aby spełnić wszystkie wymogi wniosku o ubezwłasnowolnienie. Powinien on przede wszystkim zawierać informację,

iz jest to wniosek o ubezwłasnowolnienie częściowe. Należy również pamiętać, że wniosek taki można złożyć najwcześniej na rok przed osiągnięciem przez osobę, która ma być ubezwłasnowolniona, pełnoletności. W przypadku wniosku o ubezwłasnowolnienie całkowite wniosek składa się po ukończeniu przez osobę, której wniosek dotyczy, lat trzynastu. Do wniosku należy dołączyć dokumenty potwierdzające legitymację do wniesienia wniosku np. odpis aktu urodzenia dziecka. Wymagane są również świadectwa o stanie zdrowia osoby, która ma być ubezwłasnowolniona. W przypadku osób upośledzonych umysłowo będą to np. świadectwo od lekarza psychiatry albo psychologa. W toku postępowania osoba, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie, musi być zbadana przez biegłego lekarza psychiatrę lub neurologa, a także psychologa.

Postępowanie o ubezwłasnowolnienie całkowite i częściowe toczy się przed Sądem Okręgowym właściwym ze względu na miejsce zamieszkania osoby, która ma zostać ubezwłasnowolniona.

Opinia biegłego oprócz oceny stanu zdrowia psychicznego lub zaburzeń psychicznych albo rozwoju umysłowego osoby, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie, powinna zawierać umotywowaną ocenę za-

kresu jej zdolności do samodzielnego kierowania swoim postępowaniem i prowadzenia swoich spraw, uwzględniając postępowanie i zachowanie się tej osoby.

Sąd może, jeżeli na podstawie opinii dwóch biegłych lekarzy uzna to za niezbędne, zarządzić oddanie osoby, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie, pod obserwację w zakładzie leczniczym na czas nie dłuższy niż sześć tygodni. W wyjątkowych wypadkach sąd może termin ten przedłużyć do trzech miesięcy. Od wniosku uiszcza się opłatę w wysokości 40 zł.

Sąd orzekający nie jest związany treścią wniosku i według własnego uznania ocenia, czy zachodzą przesłanki orzeczenia ubezwłasnowolnienia całkowitego lub częściowego. W trakcie postępowania sąd ma prawo ustanowić na rzecz osoby, która ma być ubezwłasnowolniona kuratora lub doradcę tymczasowego. Gdy sąd stwierdzi zasadność wniosku i orzeknie o ubezwłasnowolnieniu całkowitym lub częściowym, przesyła prawomocne postanowienie w tym zakresie sądowi opiekuńczemu (Sądowi Rejonowemu), w celu ustanowienia opiekuna prawnego albo kuratora. Ubezwłasnowolnienie nie musi trwać do końca życia osoby ubezwłasnowolnionej. Prawo przewiduje możliwość uchylenia lub zmiany ubezwłasnowolnienia. Jeżeli odpadną przesłanki ustanowienia ubezwłasnowolnienia, sąd może je uchylić lub zamienić całkowite na częściowe (możliwa jest również odwrotna sytuacja).

Nie należy zapominać, że ubezwłasnowolnienie ma służyć przede wszystkim dobru osoby, która zostaje ubezwłasnowolniona, a nie osoby wnioskującej. Dyrektory tą powinni kierować się wnioskodawcy, ale również sąd, orzekając o ubezwłasnowolnieniu w trosce o stan majątku i zdrowia osoby, nie mającej zdolności do skutecznego dbania o swój interes. ■

Umowy zawierane przez telefon oraz inne umowy zawierane na odległość

Maciej Turek - doradca, aplikant radcowski

Umowy zawierane przez telefon są umowami zawieranymi na odległość w rozumieniu ustawy z dnia 2 marca 2000 r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny (Dz.U. 2000 nr 22 poz. 271 ze zm.).

Regulacje z w/w ustawy dotyczą umów zawieranych pomiędzy konsumentem (którym w rozumieniu kodeksu cywilnego jest osoba fizyczna dokonująca czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową) a przedsiębiorcą, który w taki sposób zorganizował swoją działalność.

Umowami zawieranymi na odległość są umowy zawierane bez jednoczesnej obecności obu stron, przy wykorzystaniu środków porozumiewania się na odległość. Do innych umów zawieranych na odległość ustawa

w art. 6 ust.1 zalicza w szczególności: umowy zawierane za pomocą drukowanego lub elektronicznego formularza zamówienia niezadresowanego lub zaadresowanego, listu seryjnego w postaci drukowanej lub elektronicznej, reklamy prasowej z wydrukowanym formularzem zamówienia, reklamy w postaci elektronicznej, katalogu, telefonu, telefaksu, radia, telewizji, automatycznego urządzenia wywołującego, wizjofonu, wideotekstu, poczty elektronicznej lub innych środków komunikacji elektronicznej.

Nie do wszystkich jednak umów będą

miały zastosowanie przepisy ustawy. Przepisów o umowach zawieranych na odległość nie stosuje się do umów z wykorzystaniem automatów sprzedających, z wykorzystaniem innych automatów umieszczonych w miejscach prowadzenia handlu, rent, zawartych z operatorami telekomunikacji, przy wykorzystaniu publicznych automatów telefonicznych, dotyczących nieruchomości (z wyjątkiem umów najmu, do których stosuje się przepisy ustawy) oraz sprzedaży z licytacji.

Elementy chroniące interesy konsumenta

Posłużenie się telefonem, wizjofonem, telefaksem, pocztą elektroniczną, automatycznym urządzeniem wywołującym lub innym środkiem komunikacji elektronicznej w celu złożenia propozycji zawarcia umowy może nastąpić wyłącznie za uprzednią zgodą konsumenta. Do tego posłużenie się środkami porozumiewania się na odległość w celu złożenia propozycji zawarcia umowy nie może odbywać się na koszt konsumenta. Regulacje te chronią konsumenta przed nadużyciami ze strony nieuczciwych przedsiębiorców.

Umowy zawierane na odległość są ważne i skuteczne, mimo braku podpisów stron, formy pisemnej umowy.

O ile, w przypadku np. zawarcia umowy za pośrednictwem poczty elektronicznej mamy „namacalny” dowód zawarcia umowy w postaci korespondencji wymienionych wiadomości email, tak w przypadku umowy zawartej przez telefon jest trudniej udowodnić fakt zawarcia umowy, bądź jej postanowienia, warunki. Stąd też ustawa chroni interesy konsumenta również od strony informacji dotyczących treści i szczegółów zawieranej umowy.

Konsument powinien być poinformowany, najpóźniej w chwili złożenia mu propozycji zawarcia umowy m.in. o imieniu i nazwisku (nazwie), adresie zamieszkania (siedziby) przedsiębiorcy oraz organie, który zarejestrował działalność gospodarczą

przedsiębiorcy, a także numerze, pod którym przedsiębiorca został zarejestrowany, kosztach oraz terminie i sposobie dostawy, miejscu i sposobie składania reklamacji oraz prawie odstąpienia od umowy w terminie dziesięciu dni, ze wskazaniem wyjątków.

Informacje te powinny być sformułowane jednoznacznie, w sposób zrozumiały i łatwy do odczytania. Do tego przedsiębiorca jest obowiązany do potwierdzenia konsumentowi na piśmie w/w informacji, najpóźniej w momencie rozpoczęcia spełniania świadczenia.

Odstąpienie od umowy

Istotnym uprawnieniem konsumenta jest prawo odstąpienia od umowy w terminie 10-ciu dni, licząc od dnia wydania rzeczy, a gdy umowa dotyczy świadczenia usługi – od dnia jej zawarcia.

W razie braku potwierdzenia informacji, o którym mowa wyżej, termin, w którym konsument może odstąpić od umowy, wynosi trzy miesiące i liczy się od dnia wydania rzeczy, a gdy umowa dotyczy świadczenia usługi – od dnia jej zawarcia. Jeżeli jednak konsument po rozpoczęciu biegu tego terminu otrzyma potwierdzenie, termin ulega skróceniu do dziesięciu dni od tej daty.

Odstąpienie nie musi zawierać podania jego przyczyny i nie jest (nie może być) obciążone obowiązkiem zapłaty przez konsumenta

odstępnego. W razie odstąpienia od umowy umowa jest uważana za niezawartą, a konsument jest zwolniony z wszelkich zobowiązań. To, co strony świadczyły, ulega zwrotowi w stanie niezmienionym, chyba że zmiana była konieczna w granicach zwykłego zarządu. Zwrot powinien nastąpić niezwłocznie, nie później niż w terminie czternastu dni. Jeżeli konsument dokonał jakichkolwiek przedpłat, należą się od nich odsetki ustawowe od daty dokonania przedpłaty.

Podkreślenia wymagają wyłączenia ustawowe sytuacje, w których konsument nie może od umowy odstąpić, o ile strony nie umówiły się inaczej. Prawo odstąpienia od umowy zawartej na odległość nie przysługuje konsumentowi w wypadkach: świadczenia usług rozpoczętego, za zgodą konsumenta, przed upływem terminu do odstąpienia, dotyczących nagrań audialnych i wizualnych oraz zapisanych na informatycznych nośnikach danych po usunięciu przez konsumenta ich oryginalnego opakowania, umów dotyczących świadczeń, za które cena lub wynagrodzenie zależy wyłącznie od ruchu cen na rynku finansowym, świadczeń o właściwościach określonych przez konsumenta w złożonym przez niego zamówieniu lub ściśle związanych z jego osobą, świadczeń, które z uwagi na ich charakter nie mogą zostać zwrócone lub których przedmiot ulega szybkiemu zepsuciu, dostarczania prasy, usług w zakresie gier hazardowych.

Czas trwania umowy – prawo wypowiedzenia

Umowa o świadczenie ciągłe lub okresowe może być zawarta na czas oznaczony albo nieoznaczony. Umowę zawartą na czas dłuższy niż rok poczytuje się po upływie tego terminu za zawartą na czas nieoznaczony. Jeżeli czas trwania umowy nie jest oznaczony, każda ze stron może ją wypowiedzieć bez wskazania przyczyn, z zachowaniem terminu miesięcznego, chyba że strony zastrzegły krótszy termin wypowiedzenia (art. 8 ustawy).

Forma dokonania czynności niweczących – odstąpienia i wypowiedzenia

W praktyce obrotu często dochodzi do sytuacji, w której jedna ze stron umowy o charakterze ciągłym, chcąc wypowiedzieć umowę, bądź odstąpić od umowy (korzystając z ustawowego prawa odstąpienia, bądź ustalonego przez strony) ma problem z określeniem formy dokonania tej czynności. Kodeks cywilny w przepisach regulujących formę czynności prawnych w art. 77 określa formę dokonywania czynności następczych dotyczących umów, w tym formy rozwiązania, odstąpienia lub wypowiedzenia umowy.

„Łagodniejsze wymagania co do formy tych następczych czynności prawnych wyrażają się w tym, że nawet jeżeli z ustawy lub z woli stron umowa powinna być zawarta w zwykłej formie pisemnej, ale pod sankcją, nieważności, to z mocy art. 77 § 2 wskazane tam czynności następcze przewidziane są pod sankcją tylko dowodową. W konsekwencji niezachowanie w tych przypadkach formy pisemnej nie powoduje nieważności wspomnianych wyżej czynności następczych”.

„Odstąpienie od umowy albo jej wypowiedzenie powinno być stwierdzone pismem – także w przypadku umów, o których mowa w art. 77 § 3, tj. gdy umowa została zawarta w formie kwalifikowanej”.

Nie ma przy tym znaczenia, czy zachowanie określonej formy kwalifikowanej było w danym przypadku realizacją ustawowego lub umownego obowiązku, czy też taki obowiązek nie istniał.

W każdej sytuacji niezachowanie formy pisemnej dla odstąpienia od umowy lub jej wypowiedzenia nie spowoduje nieważności tych czynności, a „tylko” ograniczenia dowodowe, właściwe dla form czynności zastrzeżonych ad probationem.

„W przypadku [...] odstąpienia od umowy lub jej wypowiedzenia, niezależnie od tego, czy została zawarta w formie pisemnej czy innej formie szczególnej i niezależnie od tego, pod jakim rygorem i przez kogo zastrzeżonym wymagana była ta forma szczególna, konieczne jest jedynie zachowanie formy pisemnej ad probationem.”

Skutki formy czynności prawnych ad probationem określa art. 74 § 1 K.C. W razie niezachowania zastrzeżonej formy nie jest w sporze dopuszczalny dowód ze świadków ani dowód z przesłuchania stron na fakt dokonania czynności. Przepisu tego nie stosuje się, gdy zachowanie formy pisemnej jest zastrzeżone jedynie dla wywołania określonych

skutków czynności prawnej (ad eventum).

Oświadczenie woli złożone w sytuacji, gdy ustawa lub strony wymagają formy pisemnej, nie czyni składanego oświadczenia nieważnym, nieskutecznym – takie oświadczenie (np. wypowiedzenie umowy) jest ważne i skuteczne. Może się jedynie pojawić problem z udowodnieniem złożenia takiego oświadczenia, gdy mamy w/w zakazy dowodowe. Podkreślić należy, iż zakazy dowodowe nie dotyczą konsumenta w sporze z przedsiębiorcą, bądź gdy obie strony wyrażą na to zgodę. Powyższe rozważania dotyczą stosunków cywilnych pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem. ■

Podwyższenie alimentów

Małgorzata Repelewicz - doradca, aplikant radcowski

Sąd przyznając alimenty, nie czyni tego raz na zawsze. Obowiązujące w Polsce prawo przewiduje bowiem możliwość zmiany wysokości przyznanego świadczenia. W celu otrzymania wyższego świadczenia należy zwrócić się z pozwem do sądu rejonowego, właściwego miejscu zamieszkania dzieci, bądź miejscu zamieszkania pozwanego. Wybór sądu należy do powoda.

Treść pozwu o podwyższenie alimentów

- Oznaczenie stron ze wskazaniem ich adresów – wskazujemy imiona i nazwiska dzieci, istotny jest bowiem fakt, iż to nie rodzic jest powodem, tylko małoletnie dziecko reprezentowane przez tego rodzica. Zatem pozew piszemy w imieniu dziecka, chyba że dziecko jest pełnoletnie – wówczas występuje samodzielnie w procesie. Jako pozwanego określamy osobę, która ma płacić zwiększone alimenty.

- Wartość przedmiotu sporu – w pierwszej kolejności musimy wyliczyć różnicę między alimentami otrzymywanymi obecnie a żądanymi za cały rok, następnie zaokrąglić otrzymaną kwotę do pełnego złotego w górę.

- W pozwie musimy określić żądania – określamy jakiej podwyżki domaga się (za naszym pośrednictwem) dziecko.

- Załączmy do pozwu wnioski, np. dowodowe – sąd musi mieć pewność, że podwyżka alimentów jest uzasadniona. Przedstawiamy dowód, np. że dziecko uczy się w szkole muzycznej i ile za nią płaci. Kolejnym motywem jest sytuacja, kiedy dziecko zachorowało i podwyżka alimentów jest związana z wydatkami na chorobę, należy przedstawić w sądzie dokumentację leczenia. Konieczne jest wskazanie całości kosztów związanych z utrzymaniem i wychowaniem dziecka oraz ich zestawienie.

Podstawy do wytoczenia powództwa

Podstawą do wystąpienia z pozwem o podwyższenie alimentów jest zwiększenie się usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego do otrzymywania świadczenia alimentacyjnego. W miarę tego jak dziecko rośnie i rozwija się, jego życiowe potrzeby wzrastają, co w oczywisty sposób wpływa na zwiększenie

nie wydatków z utrzymaniem i wychowaniem dziecka.

Mając powyższe na uwadze, wskazać należy, że sąd ustalając wysokość świadczeń alimentacyjnych bierze pod uwagę dwa czynniki, o jakich mowa w art. 135 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego:

- **możliwości majątkowo – zarobkowe osoby zobowiązanej do płacenia alimentów**

- **usprawiedliwione potrzeby uprawnionego do otrzymywania alimentów**

Usprawiedliwione potrzeby uprawnionego do otrzymywania alimentów

Zakres świadczeń alimentacyjnych zależy w pierwszej kolejności od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego. Usprawiedliwione potrzeby dziecka powinny być oceniane nie tylko na podstawie wieku, lecz również miejsca pobytu dziecka oraz jego środowiska. Jedną z najczęściej spotykanych sytuacji związanych ze wzrostem usprawiedliwionych potrzeb nieletnich dzieci jest zmiana szczebla kształcenia – rozpoczęcie edukacji przedшкольной, szkolnej czy rozpoczęcie studiów.

Jednocześnie należy pamiętać, że liczy się tutaj także wzrost kosztów utrzymania dziecka, związany z jego dorastaniem (np. żywność, ubiór, zainteresowania, nauka języków obcych). Na wzrost potrzeb może wpłynąć również podwyższenie rachunków za media, które płaci opiekun, a które są dzielone na każdego domownika czy też wzrost czynszu za wynajęcie mieszkania.

Należy jednak pamiętać, że przesłanek usprawiedliwionych potrzeb nie można odrywać od pojęcia zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego.

Pojęcia te w praktyce pozostają we wzajemnej zależności i obie przesłanki wzajemnie na siebie rzutują, zwłaszcza przy ustaleniu przez sąd wysokości alimentów.

Majątkowo – zarobkowe możliwości osoby zobowiązanej do płacenia alimentów

Możliwości zarobkowe zobowiązanego nie mogą być zawsze utożsamiane z faktycznie osiąganymi zarobkami. W przypadkach uzasadnionych obejmują one wysokość zarobków, które zobowiązany jest w stanie uzyskać, lecz nie osiąga ich z przyczyn nieza-

ślugujących na usprawiedliwienie. Chodzi tu o przypadki, w których osoba zobowiązana nie wykonuje wyuczonego i dobrze wynagradzanego zawodu, pracuje w niepełnym wymiarze godzin bądź też pracuje dorywczo.

Podstawą oceny możliwości zarobkowych w odniesieniu do pracownika będzie zarówno jego stałe wynagrodzenie, obejmujące wynagrodzenie zasadnicze, premie i dodatki, jak i świadczenia w naturze, stanowiące uzupełnienie wynagrodzenia oraz świadczenia i wypłaty przypadające pracownikowi lub członkom jego rodziny z różnych tytułów w związku z zatrudnieniem. Są to na przykład nagrody, świadczenia z funduszu socjalnego, wynagrodzenia za projekty wynalazcze, itp. (Komentarz do art.128 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego [w:] Z. Krzemiński, Alimenty i ojcostwo. Komentarz, Oficyna, 2008, wyd. III.).

Bezspornie zatem przy ustalaniu możliwości zarobkowych sąd powinien wziąć pod uwagę także takie zarobki i dochody, które zobowiązany mógłby uzyskać, gdyby wykorzystał w pełni swoje umiejętności i wykształcenie.

W żadnym wypadku o możliwościach zarobkowych nie decyduje fakt, że zobowiązany do płacenia alimentów posiada zadłużenie wobec uprawnionego do alimentów czy funduszu alimentacyjnego i jest bezrobotny. Do osiągniętych zarobków zaliczają się też dochody uzyskiwane z tzw. pracy na czarno. Problem w tym, że takie źródło najczęściej trudno udowodnić, bo brakuje dokumentów potwierdzających zatrudnienie, a zobowiązany jest najczęściej równocześnie zarejestrowany w urzędzie pracy.

Należy podkreślić, że rodziców względem dziecka obciąża obowiązek alimentacyjny w częściach odpowiadających ich możliwościom zarobkowym i majątkowym.

Podsumowując należy zaznaczyć, iż zgodnie z art. 96 kodeksu rodzinnego i opiekuń-

czego rodzice obowiązani są troszczyć się o fizyczny i duchowy rozwój dziecka i przygotować je należycie – odpowiednio do jego uzdolnień – do pracy dla dobra społeczeństwa.

Zobowiązani są zatem w zależności od swych możliwości zapewnić dziecku środki do zaspokojenia zarówno jego potrzeb fizycznych, jak i duchowych (kulturalnych), także środki wychowania (kształcenia ogólnego, zawodowego) według zdolności, dostarczania rozrywek i wypoczynku. Każde dziecko musi mieć zapewnione podstawowe warunki

egzystencji w postaci wyżywienia zapewniającego jego prawidłowy rozwój fizyczny, stosowną do wieku odzież, środki na ochronę zdrowia, kształcenie podstawowe i zawodowe oraz na ochronę jego osoby i majątku.

Nadmienić należy, iż dzieci mają prawo do równej stopy życiowej z rodzicami i to zarówno wtedy, gdy żyją z nimi wspólnie, jak i wtedy, gdy żyją oddzielnie. Oznacza to, że rodzice powinni zapewnić dziecku warunki materialne odpowiadające tym, w jakich żyją sami. ■

Jak odzyskać pieniądze pożyczone znajomemu?

Maciej Turek - doradca, aplikant radcowski

Często zdarza się, że pożyczymy pieniądze osobom z rodziny bądź znajomym. Nie ustalamy wcześniej terminu w jakim powinien nastąpić zwrot pożyczonej kwoty. Liczymy, że pożyczkobiorca odda nam pieniądze niezwłocznie, w ciągu kilku tygodni, najpóźniej miesiąca. Problem powstaje, gdy po upływie umówionego czasu bądź spodziewanego momentu zwrotu – pożyczkobiorca nie zwraca nam naszych pieniędzy. Co zrobić? Mamy kilka możliwości.

„Klasyczną” umowę pożyczki z jaką mamy ją przepisy Kodeksu Cywilnego – przepisy do czynienia w omawianej sytuacji regulują art. 720-724.

Umowa pożyczki może być zawarta w dowolnej formie, choćby ustnie. Przepis art. 720 § 2 K.C. przewiduje wszakże formę pisemną (przepis określa: powinna być stwierdzona pismem) dla umów, których kwota przenosi 500,00 zł, jednakże jest to zastrzeżenie jedynie dla celów dowodowych. Oznacza to, iż gdy umowa ustna jest ważna, skuteczna, można domagać się zwrotu pożyczki ze wszelkimi ustaleniami (np. odsetki), jednakże zgodnie z treścią art. 74 K.C. W sporze nie jest dopuszczalny dowód z przesłuchania stron ani zeznań świadków na okoliczność zawarcia umowy.

Zatem zapobiegawczo, gdy zawieramy umowę ustnie, powinniśmy zadbać o pokwitowanie wręczenia kwoty pożyczki podpisane przez pożyczkobiorcę bądź przekazać pieniądze przelewem. Wówczas dowodem w sprawie będzie potwierdzenie dokonania przelewu bądź pokwitowanie.

Termin zwrotu pożyczki

Dłużnik, o ile umowa nie przewiduje terminu zwrotu pożyczki, obowiązany jest zwrócić pożyczkę w ciągu sześciu tygodni po wypowiedzeniu przez dającego pożyczkę (art. 723 K.C.). Wypowiedzenie zasadniczo powinno nastąpić na piśmie – najlepiej wręczyć takie pismo bezpośrednio znajomemu przy świadkach bądź wysłać listem poleconym za zwrotnym potwierdzeniem odbioru. Będziemy mogli wówczas określić datę od jakiej liczymy termin 6-cio tygodniowy termin.

Warto podkreślić, iż roszczenie o zwrot przedmiotu pożyczki ulega przedawnieniu. Termin ten wynosi 10 lat licząc od dnia, w którym roszczenie stałoby się wymagalne, tj. od dnia następującego po tym, w którym powinien nastąpić zwrot pożyczki.

Na początku zaznaczono, iż termin niekoniecznie musi być określony w umowie, czy też dający pożyczkę nie musi niezwłocz-

nie wypowiadać umowy by określić termin zwrotu. Nie mniej jednak należy pamiętać, iż zgodnie z treścią art. 120 § 1 K.C. bieg terminu rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby uprawniony podjął czynność w najwcześniejszym możliwym terminie.

Najwcześniejszym możliwym terminem do wypowiedzenia umowy pożyczki jest dzień zawarcia umowy (dajemy pożyczkę i jednocześnie oświadczamy że ją wypowiadamy, żądamy zwrotu; wówczas pożyczkobiorca ma 6 tygodni na zwrot).

Zatem termin przedawnienia rozpoczyna bieg (najwcześniejszy) po upływie 6 tygodni od dnia zawarcia umowy, o ile w umowie strony nie określą terminu zwrotu pożyczki, gdyż w takiej sytuacji bieg 10-cio letniego terminu przedawnienia rozpoczyna się w dniu po upływie wyznaczonego dnia zwrotu pożyczki.

Windykacja miękka - polubowne załatwienie sprawy

Często pojawia się problem, jak odzyskać pieniądze, tak by nie zaszkodzić relacjom między nami a znajomym, któremu udzieliłmy pożyczki. Należy jednak podjąć działania, gdyż w przypadku ich braku możemy nie odzyskać pieniędzy w ogóle. Dzieje się tak

z kilku powodów: np. znajomy nie kwapi się oddaniem pieniędzy, będąc w przekonaniu, że skoro się nie upominamy, to pieniądze nie są nam potrzebne, bądź po prostu zapomnieliśmy, a w konsekwencji dojdzie do przedawnienia naszego roszczenia.

Jak wyżej wspomniano, zgodnie z treścią art. 723 K.C., jeżeli termin zwrotu pożyczki nie jest oznaczony, dłużnik obowiązany jest zwrócić pożyczkę w ciągu sześciu tygodni po wypowiedzeniu przez dającego pożyczkę. Zatem, w braku umownej regulacji, to od dającego pożyczkę zależy termin jej zwrotu 6 tygodni od daty wypowiedzenia umowy.

Niekoniecznie pierwsze działania muszą od razu straszyć znajomego sądem i komornikiem, jednakże powinny być na tyle precyzyjne, aby z ich treści wynikało zdecydowanie i konkretne oświadczenia. Przykładowo pismo może zawierać prośbę o niezwłoczny zwrot pożyczonej kwoty, bez „straszenia” sądem i komornikiem. Jeżeli takie pismo nie skutkuje należy podjąć bardziej zdecydowane, formalne działania.

Zdecydowane działania - czyli windykacja twarda

W przypadku braku reakcji należy podjąć bardziej zdecydowane działania, tj. wezwać dłużnika do zapłaty wyznaczając dodatkowy kilkudniowy termin (listem poleconym za

zwrotnym potwierdzeniem odbioru), a jeżeli i to będzie nieskuteczne – wnieść pozew do sądu.

Postępowanie przed sądem

Sądem właściwym rzeczowo będzie sąd rejonowy (dla kwot do 75 000,00zł) lub sąd okręgowy (dla kwot ponad 75 000,00zł). Właściwym miejscowo będzie (na zasadach ogólnych) sąd miejsca zamieszkania pozwanego, bądź można korzystając z właściwości przemiennej może to być sąd miejsca zamieszkania wierzyciela (dającego pożyczkę). Na podstawie art. 34 K.P.C., w związku z art. 454 kc tj. sądem właściwym może być również sąd miejsca zamieszkania wierzyciela, gdyż roszczenie, którego dochodzimy wynika z umowy, której miejsce wykonania (najczęściej) nie jest oznaczone. Ma to znaczenie w sytuacji, gdy znamy któremu udzieliliśmy pożyczki mieszka w odległym dla nas miejscu. Nie musimy wówczas jechać do sądu w drugim końcu Polski, a właśnie znajomy – pożyczkobiorca będzie się musiał pofatygować do sądu właściwego dla naszego miejsca zamieszkania.

Zadania komornika

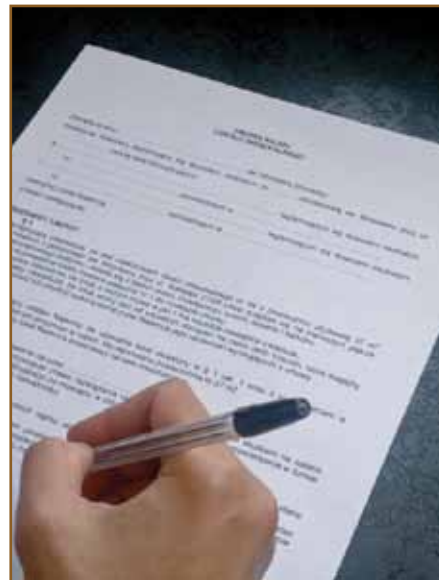
Po uzyskaniu wyroku korzystnego dla nas – zasądającego świadczenie na naszą rzecz, obowiązek zapłaty (zwrotu pożyczki) i jego uprawomocnieniu (gdy upłynie czas na wniesienie apelacji, bądź ogłoszeniu wyroku sądu II instancji), dłużnik powinien uregulować niezwłocznie świadczenie. Jeżeli tego nie zrobi wówczas pozostaje nam przymusowa egzekucja komornicza.

Komornik jest ostatnim narzędziem w procesie odzyskiwania naszych środków. Nie ma możliwości skierowania sprawy do komornika bez postępowania sądowego. Jedynym wyjątkiem jest zawarcie umowy pożyczki w formie aktu notarialnego, w którym jednocześnie dłużnik poddaje się egzekucji wprost z tego aktu

(w trybie art. 777 § 1 pkt. 5 K.P.C.).

Komornik prowadzi egzekucję na wniosek wierzyciela (w tym wypadku: dającego pożyczkę, który domaga się jej zwrotu) na podstawie tytułu wykonawczego, którym jest tytuł egzekucyjny (np. prawomocny wyrok sądu zasądający świadczenie, w/w akt notarialny zawierający odpowiednie oświadczenie) zaopatrzony w klauzulę wykonalności.

Powyższe rozważania dotyczą sytuacji, gdy stronami umowy są osoby fizyczne, zawierające umowę pożyczki w celach niezwiązanych z prowadzoną działalnością gospodarczą lub zawodową, w szczególności między krewnymi bądź znajomymi, przy założeniu obowiązku zwrotu pożyczonej kwoty jednorazowo. ■

Najem okazjonalny lokalu – szansa dla właścicieli mieszkań

Maciej Turek - doradca, aplikant radcowski

Najem okazjonalny jest stosunkowo nową regulacją stosunków pomiędzy właścicielem lokalu a najemcą. Do czasu wprowadzenia tego typu umowy najmu, ustawa o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego dawała szeroką ochronę lokatorom, chroniąc ich stan posiadania, kosztem ograniczenia uprawnień po stronie właścicielskiej.

Umowa najmu okazjonalnego zmienia ten stan, ograniczając zastosowanie ochrony lokatorów wynikających z ustawy o ochronie praw lokatorów (...) przyznając większą pozycję właścicielom - wynajmującym, którzy mogą eksmitować bezpodstawnie zamieszkującego ich lokal najemcę, bez wyroku sądowego i konieczności dostarczenia mu innego mieszkania.

Umową najmu okazjonalnego lokalu jest umowa najmu lokalu służącego do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych, którego właściciel, będący osobą fizyczną, nie prowadzi działalności gospodarczej w zakresie wynajmowania lokali.

Umowa taka musi być zawarta na czas oznaczony, nie dłuższy niż 10 lat. Zawarcie

umowy oraz jej zmiany wymagają zachowania formy pisemnej pod rygorem nieważności. Nadmienić należy, iż zgodnie z przepisami kodeksu cywilnego, umowa może być zawarta również w innej formie szczególnej np. w formie pisemnej z podpisami urzędowo poświadczonymi, bądź w formie aktu notarialnego. Są to formy dokonywania czynności prawnych dalej idące, bardziej sformalizowane, niż zwykła forma pisemna, a zatem są w każdym przypadku dopuszczalne, tam gdzie ustawa nie stawia wymagań co do formy, bądź wymaga formy pisemnej. Ustawowa definicja umowy najmu okazjonalnego wskazuje, że uprawnienie do zawierania umów najmu okazjonalnego przysługuje wyłącznie osobom fizycznym nieprowadzącym działalności gospodarczej w zakresie wynajmowania lokali. Wprowadzony przez ustawodawcę wymóg oznaczenia czasu trwania umowy odpowiada regulacji z art. 661 § 1 Kodeksu cywilnego, zgodnie z którym najem zawarty na czas dłuższy niż lat dziesięć poczytuje się po upływie tego terminu na czas nie oznaczony.

Do umowy najmu okazjonalnego lokalu załącza się w szczególności:

1. Oświadczenie najemcy w formie aktu notarialnego, w którym najemca poddał się egzekucji i zobowiązał się do opróżnienia i wydania lokalu używanego na podstawie umowy najmu okazjonalnego lokalu w terminie wskazanym w żądaniu właściciela.
2. Wskazanie przez najemcę innego lokalu, w którym będzie mógł zamieszkać w przypadku wykonania egzekucji obowiązku opróżnienia lokalu.
3. Oświadczenie właściciela lokalu lub osoby posiadającej tytuł prawny do innego lokalu, o wyrażeniu zgody na zamieszkanie najemcy i osób z nim zamieszkujących w lokalu wskazanym w oświadczeniu.

Na żądanie wynajmującego oświadczenie osoby będącej właścicielem innego lokalu (lub posiadającej tytuł prawny do lokalu) powinno zostać sporządzone w formie pisemnej z podpisem notarialnie poświadczonym.

Oświadczenie najemcy w formie aktu notarialnego, w którym poddaje się on egzekucji, zobowiązując się do opróżnienia i wydania lokalu, powinien złożyć również jego małżonek. Jeżeli umowa najmu okazjonalnego jest zawierana w czasie trwania małżeństwa i ma służyć zaspokojeniu mieszkaniowych potrzeb rodziny, gdyż z racji art. 681 K.C. staje się on również najemcą i to bez względu na istniejące między nimi stosunki majątkowe. Wynajmujący w swoim interesie powinien zatem zadbać o złożenia takich oświadczeń przez oboje małżonków, jeżeli osoba która chce lokal nająć pozostaje w związku małżeńskim.

W razie utraty możliwości zamieszkania we wskazanym lokalu w oświadczeniu najemcy, najemca jest obowiązany w terminie 21 dni od dnia powzięcia wiadomości o tym zdarzeniu wskazać inny lokal, w którym mógłby zamieszkać w przypadku wykonania egzekucji obowiązku opróżnienia lokalu oraz przedstawić oświadczenie nowego właściciela, pod rygorem wypowiedzenia umowy przez wynajmującego.

W przypadku niedopełnienia obowiązku najemcy wskazania innego lokalu, w którym mógłby zamieszkać w przypadku rozwiązania, bądź wygaśnięcia umowy najmu okazjonalnego, w sytuacji, gdy nie mógłby zamieszkać w lokalu pierwotnie wskazanym, właściciel lokalu może wypowiedzieć na piśmie umowę najmu okazjonalnego lokalu, z zachowaniem co najmniej siedmiodniowego okresu wypowiedzenia.

Zawarcie umowy najmu okazjonalnego lokalu może być uzależnione od wpłacenia przez najemcę kaucji zabezpieczającej pokrycie należności z tytułu umowy przysługują-

cych właścicielowi w dniu opróżnienia lokalu, a także na pokrycie ewentualnych kosztów egzekucji obowiązku opróżnienia lokalu. Kaucja nie może jednak przekraczać sześciokrotności miesięcznego czynszu za dany lokal, obliczonego według stawki czynszu obowiązującej w dniu zawarcia umowy najmu. Jest to rozwiązanie korzystne dla najemcy, gdyż w przypadku zwykłych umów najmu, zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy, kaucja może wynieść nawet dwunastokrotność miesięcznego czynszu za dany lokal, obliczonego według stawki czynszu obowiązującej w dniu zawarcia umowy najmu.

Kaucja podlega zwrotowi w ciągu miesiąca od dnia opróżnienia lokalu, po potrąceniu należności właściciela z tytułu opłat, bądź kosztów egzekucji.

Właściciel ma bezwzględny obowiązek zgłoszenia zawarcia umowy najmu okazjonalnego lokalu naczelnikowi urzędu skarbowego właściwemu ze względu na miejsce zamieszkania właściciela, w terminie 14 dni od dnia rozpoczęcia najmu. Nie jest to równoznaczne w każdym przypadku z datą zawarcia, podpisania samej umowy, gdyż strony mogą w umowie wskazać inny termin rozpoczęcia najmu niż data zawarcia umowy. Na żądanie najemcy właściciel ma obowiązek przedstawić potwierdzenie takiego zgłoszenia.

Przepis art. 19e ustawy o ochronie praw lokatorów (...) stanowi, iż w przypadku dokonania zgłoszenia umowy do właściwego naczelnika urzędu skarbowego, do najmu okazjonalnego lokalu przepisów ustawy o ochronie praw lokatorów nie stosuje się, z wyjątkiem ściśle określonych artykułów, tj.: art. 2, art. 6 ust. 3, art. 10 ust. 1 – 3, art. 11 ust. 2 pkt 1 – 3, art. 13, art. 18 ust. 1 i 2 oraz art. 19a – 19d.

W sytuacji niedopełnienia obowiązku zgłoszenia zawarcia umowy, nie stosuje się przepisów art. 19c i 19d ustawy, a nadto lokator nie traci szerokich uprawnień i ochrony.

Z tytułu najmu okazjonalnego lokalu, oprócz czynszu, właściciel pobiera jedynie opłaty niezależne od właściciela, chyba że umowa stanowi inaczej. Jako opłaty niezależne od właściciela, stosownie do treści art. 2 ust. 1 pkt. 8 ustawy – należy rozumieć opłaty za dostawy do lokalu energii, gazu, wody oraz odbiór ścieków, odpadów i nieczystości ciekłych.

Właściciel może podwyższyć czynsz wyłącznie zgodnie z warunkami określonymi w umowie. Określenie podstaw, warunków podwyższenia czynszu w umowie najmu jest oswobodzeniem woli właściciela, gdyż w przypadku innych umów najmu lokalu, wynajmujący może podwyższać czynsz i inne opłaty będąc w znacznym stopniu związany ustawą, mogąc dokonywać podwyższenia czynszu jedynie w sytuacjach i sposób w niej określony. Musi jednak pamiętać o regulacji z art. 6851 kodeksu cywilnego, który stanowi, iż „wynajmujący lokal może podwyższyć czynsz, wypowiadając dotychczasową wysokość czynszu najpóźniej na miesiąc naprzód, na koniec miesiąca kalendarzowego”. W przypadku „zwykłych” umów najmu właściciel ustalając, bądź podwyższając czynsz powinien zastosować się do regulacji przede wszystkim z art. 8a i art. 9 ustawy o ochronie (...)

Umowa najmu okazjonalnego lokalu wygasa po upływie czasu, na jaki była zawarta lub ulega rozwiązaniu po upływie okresu wypowiedzenia tej umowy. Po jej wygaśnięciu lub rozwiązaniu, najemca ma obowiązek opuścić lokal. Jeżeli najemca dobrowolnie nie opróżnił lokalu, właściciel doręcza najemcy żądanie opróżnienia lokalu, sporządzone na piśmie opatrzonym urzędowo poświadczonym podpisem właściciela.

Żądanie opróżnienia lokalu zawiera:

1. Oznaczenie właściciela oraz najemcy, którego żądanie dotyczy.
2. Wskazanie umowy najmu okazjonalnego lokalu i przyczynę ustania stosunku z niej wynikającego.
3. Termin, nie krótszy niż 7 dni od dnia doręczenia żądania najemcy, w którym najemca i osoby z nim zamieszkujące mają opróżnić lokal.

W przypadku bezskutecznego upływu terminu wyznaczonego przez właściciela do opróżnienia lokalu przez najemcę, właściciel składa do sądu wnioski o nadanie klauzuli wykonalności aktowi notarialnemu, w którym najemca poddał się egzekucji i zobowiązał się do opróżnienia i wydania lokalu.

Do wniosku o nadanie klauzuli wykonalności wynajmujący-właściciel powinien załączyć żądanie opróżnienia lokalu wraz z dowodem jego doręczenia najemcy albo dowodem wysłania go przesyłką poleconą, dokument potwierdzający przysługujący właścicielowi tytuł prawny do lokalu, którego opróżnienia dotyczy żądanie właściciela oraz potwierdzenie zgłoszenia umowy do naczelnika urzędu skarbowego. Klauzula wykonalności uprawnia właściciela do wystąpienia do komornika z wnioskiem o wszczęcie i przeprowadzenie egzekucji najemcy.

W związku z wprowadzeniem nowych przepisów regulujących najem, wprowadzona została także zmiana przepisów dotyczących dokonywania egzekucji. Zasadą jest przy zwykłej umowie najmu, że jeżeli sąd w wyroku egzekucyjnym, nie przyzna lokatorowi prawa do lokalu socjalnego, opróżnienie lokalu może nastąpić pod warunkiem dostarczenia eksmitowanemu pomieszczenia tymczasowego. Uregulowania umowy najmu okazjonalnego przyspieszą egzekucję, ze względu na treść art. 1046 § 5 K.P.C w związku z art. 25d pkt. 2 ustawy o ochronie praw lokatorów (...). Przepisy te stanowią, że jeżeli dłużnikowi nie przysługuje prawo do tymczasowego pomieszczenia, komornik usunie dłużnika do noclegowni, schroniska lub innej placówki zapewniającej miejsca noclegowe, wskazanej na wniosek komornika przez gminę właściciela ze względu na miejsce położenia lokalu podlegającego opróżnieniu, a prawo do tymczasowego pomieszczenia nie przysługuje

dłużnikowi, który został zobowiązany do opróżnienia lokalu zajmowanego na podstawie umowy najmu okazjonalnego, zgłoszonej właściwemu naczelnikowi urzędu skarbowego. Daje to niezwykle ważną z punktu widzenia właściciela ochronę przed nielegalnym zamieszkiwaniem w jego lokalu osób, z którymi wygaś lub został rozwiązany stosunek najmu okazjonalnego.

Ponadto nie ma zastosowania przepis art. 16 ustawy o ochronie praw lokatorów (...), który wprowadzał okres ochronny dla lokatorów od 1 listopada do 31 marca włącznie, jeżeli osobie eksmitowanej nie wskazano lokalu, do którego ma nastąpić przekwaterowanie. Przepisu tego nie uwzględnia się ze względu na wyłączenie jego zastosowania przez przepisy o najmie okazjonalnym, w przypadku dopełnienia formalności zgłoszenia umowy właściwemu naczelnikowi urzędu skarbowego, a nadto ze względu treść § 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie szczegółowego trybu postępowania w sprawach o opróżnienie lokalu lub pomieszczenia albo o wydanie nieruchomości. Przepis ten stanowi: „jeżeli dłużnikowi nie przysługuje prawo do pomieszczenia tymczasowego, komornik niezwłocznie występuje do gminy właściwej ze względu na miejsce położenia lokalu podlegającego opróżnieniu z wnioskiem o wskazanie noclegowni, schroniska lub innej placówki zapewniającej miejsca noclegowe, do której dłużnik zostanie usunięty”. A zatem gmina wskazuje lokal do którego ma nastąpić przekwaterowanie, zgodnie z dyspozycją art. 16 ustawy o ochronie (...)

Na zakończenie warto nadmienić, iż wynagrodzenie notariusza za ogół czynności notarialnych dokonanych przy sporządzeniu oświadczenia najemcy nie może przekroczyć 1/10 minimalnego wynagrodzenia za pracę. ■

E-Porady - prawnicy odpowiadają na życiowe problemy

Ile kosztuje sporządzenie przez komornika spisu inwentarza w przypadku dziedziczenia z dobrodziejstwem inwentarza?

Szanowny Panie, za spis inwentarza komornik pobiera opłatę komorniczą w wysokości 10% przeciętnego wynagrodzenia za każdą rozpoczętą godzinę (art. 53 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji). Ustawa pod pojęciem przeciętnego wynagrodzenia rozumie wynagrodzenie miesięczne w gospodarce narodowej w roku poprzednim, ogłaszane przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” (art. 33 ust. 1 uokis). Koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie ponosi każdy uczestnik (art. 520 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego). Jednak, jeżeli zostało złożone oświadczenie o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza lub na wniosek osoby nie mającej obowiązku uiszczenia kosztów sądowych, to sąd postanawia ściągnięcie kosztów spisu z majątku spadkowego (§ 5 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 października 1991 r. w sprawie szczegółowego trybu postępowania przy zabezpieczaniu spadku i sporządzaniu spisu inwentarza). Sąd rejonowy może w celu zaspokojenia należności z tytułu kosztów pobrać odpowiednią sumę z pieniędzy spadkowych złożonych do depozytu sądowego lub z rachunku bankowego, w tym stanowiącego wkład oszczędnościowy spadkodawcy, po przedłożeniu bankowego dowodu oszczędności. Sąd rejonowy może również zarządzić sprzedaż odpowiedniej części ruchomego majątku spadkowego, oznaczając przy tym sposób sprzedaży. Dokonanie sprzedaży zleca się komornikowi. Co do zasady o kosztach postępowania sąd orzeka w postanowieniu. Rachunek z kosztów przeprowadzenia spisu inwentarza komornik powinien przedstawić sądowi. Ewentualnie sąd

może zarządzić wpłacenie przez strony zaliczki na rzecz wynagrodzenia komornika.

Czy dowodem w sprawie cywilnej np. w sprawie o rozwód mogą być dokumenty, nagrania, filmy, wiadomości email, smsy, listy uzyskane przez osobę nieuprawnioną - stronę procesu (nie będącą odbiorcą/adresatem tych treści) w sposób nielegalny? Zwłaszcza smsy, maile uzyskane poprzez włamanie, haczkowanie konta email/ komputera, podsłuch? Podkreślam iż treści tych stron, która je uzyskała nie otrzymała od rzeczywistego adresata. Jak sąd podchodzi do nagrań dyktafonem, w sytuacji, gdy nagrywana osoba nie była świadoma, iż jest nagrywana? Czy zdobywanie w powyższy sposób treści, materiałów - dowodów w sprawie cywilnej jest dopuszczalne, dozwolone? Czy nie jest to przestępstwem?

Szanowna Pani, przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 kodeksu postępowania cywilnego). Dlatego w mojej ocenie nie ma w tym zakresie żadnych zakazów. Wskazane przez Panią „fakty” mogą służyć jako dowody w sprawie jeżeli zmierzają do wykazania określonej okoliczności. Należy jednak mieć na uwadze to, że zgromadzony przez stronę materiał dowodowy nie może naruszać zasad współzycia społecznego, prawa do prywatności, ani stanowić

nieuprawnionej ingerencji w dobra osobiste (art. 23 kodeksu cywilnego). Takie zachowanie może też nosić znamiona przestępstwa określonego w art. 267 § 1 kodeksu karnego. Stosownie do tego przepisu - „Kto bez uprawnienia uzyskuje dostęp do informacji dla niego nieprzeznaczonych, otwierając zamknięte pismo, podłączając się do sieci telekomunikacyjnej lub przełamując albo omijając elektroniczne, magnetyczne, informatyczne lub inne szczególne jej zabezpieczenie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2”. W mojej ocenie sąd może dopuścić takie dowody tylko wtedy, jeżeli osoba zainteresowana – strona działała w obronie swojego usprawiedliwionego interesu prywatnego, a interes ten przedstawia wartość znacznie wyższą niż ochrona prywatności i tajemnicy komunikowania się osoby, której dobra zostały naruszone.

Jaką odpowiedzialność ponosi właściciel sklepu (przedsiębiorca) za spożywanie alkoholu przez klientów na terenie działki na której stoi sklep? W sklepie i obok wiszą informacje o zakazie spożywania alkoholu na terenie sklepu. Dodatkowo osoby, które zamierzają/spożywają alkohol w sklepie są wypraszane przez personel. Czy grozi odpowiedzialność karna bądź ryzyko utraty zezwolenia na sprzedaż alkoholu w sklepie z powodu spożywających alkohol w pobliżu sklepu, na działce sklepu, bądź nawet poza obszarem sklepu?

Szanowna Pani, zabrania się spożywania napojów alkoholowych na ulicach, placach i w parkach, z wyjątkiem miejsc przeznaczonych do ich spożycia na miejscu, w punktach sprzedaży tych napojów (art. 14 ust. 2a ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu albo alkoholizmowi). Ponadto, w innych niewymienionych miejscach, obiektach lub na określonych

obszarach gminy, ze względu na ich charakter, rada gminy może wprowadzić czasowy lub stały zakaz sprzedaży, podawania, spożywania oraz wnoszenia napojów alkoholowych (art. 14 ust. 6 w/w ustawy). Za załamanie powyższych zakazów grozi kara grzywny (art. 43(1) w/w ustawy). Właściciel sklepu będzie ponosił odpowiedzialność karną (kara grzywny, utrata zezwolenia) tylko w przypadku sprzedaży napojów alkoholowych w wypadkach, kiedy jest to zabronione albo bez wymaganego pozwolenia (art. 43 w/w ustawy). Właściciel zatem nie będzie ponosił odpowiedzialności za spożywanie alkoholu w niedozwolonym miejscu przez klientów swojego sklepu. Okolice sklepu, działka na której znajduje się sklep mogą być traktowane jako miejsca przeznaczone do spożycia alkoholu.

Czy na montaż anteny satelitarnej na elewacji lub dachu budynku, potrzebuje zgody spółdzielni mieszkaniowej?

Szanowny Panie, konieczność uzyskania zgody na montaż anteny satelitarnej na elewacji lub dachu budynku może wynikać ze statutu spółdzielni mieszkaniowej, do której Pan należy bądź z regulaminów wewnętrznych danej spółdzielni. Kwestii tej nie regulują powszechnie obowiązujące przepisy prawa. Radzę więc zapoznać się z postanowieniami statutu i regulaminów Pana spółdzielni mieszkaniowej. Z zasady jednak spółdzielnie mieszkaniowe wymagają uzyskania pozwolenia na montaż anteny satelitarnej.

Mój ojciec jest osobą uzależnioną od alkoholu. Kilka lat temu otrzymał darowiznę nieruchomości. Dokonałam gruntownego remontu domu. W chwili obecnej ojciec chce przeprześć nieruchomość na swoją siostrę.

Czy ja albo mama mamy prawo zaablokować jego kroki zmierzające do rozporządzania nieruchomością?

Szanowna Pani, jeżeli Pani ojciec ma pełną zdolność do czynności prawnych, to może dokonać we własnym imieniu i na własny rachunek czynności prawnej, takiej jak przeniesienie własności nieruchomości w drodze umowy darowizny. Istnieje możliwość pozbawienia osoby możliwości dokonywania czynności prawnych (ubezwłasnowolnienie), jednak muszą wystąpić ustawowe przesłanki – choroba psychiczna, niedorozwój umysłowy albo inny rodzaj zaburzeń psychicznych, w szczególności pijactwo lub narkomania, czego skutkiem jest brak możliwości kierowania swoim postępowaniem (art. 13 Kodeksu cywilnego). Samo uzależnienie (pijactwo) nie stanowi jednak przesłanki ubezwłasnowolnienia, o ile biegły nie stwierdzi, że ma ono postać zaburzenia psychicznego. Wskazuję jednak, że jeżeli dokonała Pani nakładów na nieruchomość ojca w postaci wydatków na remont, to może Pani żądać ich zwrotu (art. 226 Kodeksu cywilnego).

Jestem Babcią. Sąd orzekł wobec mnie obowiązek alimentacyjny na rzecz mojej niepełnoletniej wnuczki w kwocie 400 zł. W związku z tym, iż ojciec dziecka nie był w stanie tych alimentów płacić. Obecnie ojciec dziecka nie żyje od 3 lat. Czy ja mogę w jakiś sposób żądać uchylenia obowiązku alimentacyjnego względem mojej wnuczki?

Szanowna Pani, wyrok sądowy zasądzający alimenty jest skuteczny i wykonalny aż do czasu jego prawomocnego uchylenia. Jeśli wyrok nie został uchylony przez sąd, musi być nadal realizowany. Zobowiązany może uchylić się od wykonania obowiązku alimentacyjnego względem uprawnionego, jeżeli żądanie alimentów jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, a zatem jeśli małoletni jest samodzielnie finanso-

wo, posiada majątek pozwalający na samodzielne utrzymanie czy są inne osoby, które powinny wywiązywać się z obowiązku alimentacyjnego w pierwszej kolejności. Jeśli uiszczanie alimentów na rzecz wnuczki jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, może Pani wystąpić do sądu rodzinnego z pozwem o uchylenie obowiązku alimentacyjnego. Ponadto, może Pani wnioskować o obniżenie alimentów, jeśli od czasu ich zasądzenia nastąpiła zmiana stosunków, tj. zmniejszyły się Pani możliwości majątkowe, bądź zmniejszyły się potrzeby wnuczki.

Chciałbym uzyskać pozwolenie na budowę na swojej działce. Moja działka nie ma dostępu do drogi publicznej. Umówiłem się z sąsiadem na ustanowienie służebności drogi koniecznej, tak aby łącznie szerokość drogi miała 5m (taka szerokość wedle informacji, jakie uzyskałem w urzędzie miasta jest minimum, dzięki któremu mogę dostać zezwolenie na budowę). Jaka według przepisów jest minimalna szerokość drogi koniecznej, aby uzyskać zezwolenie na budowę? W jaki sposób mogę „zmusić” sąsiada do ustanowienia tej służebności (w międzyczasie sąsiad rozmyślił się i nie wyraża już chęci ugodowego porozumienia się co do drogi)?

Szanowny Panie, do działek budowlanych oraz do budynków i urządzeń z nimi związanych należy zapewnić dojeżdżanie i dojazd umożliwiające dostęp do drogi publicznej, odpowiednie do przeznaczenia i sposobu ich użytkowania oraz wymagań dotyczących ochrony przeciwpożarowej, określonych w przepisach odrębnych. Szerokość jezdni nie może być mniejsza niż 3 m. Dopuszcza się zastosowanie dojeżdżania i dojazdu do działek budowlanych w postaci ciągu pieszo-jezdnego, pod warunkiem że ma on

szerokość nie mniejszą niż 5 m, umożliwiającą ruch pieszy oraz ruch i postój pojazdów. Ponadto, do budynku i urządzeń z nim związanych, wymagających dojazdów, funkcję tę mogą spełniać dojeżdżanie, pod warunkiem że ich szerokość nie będzie mniejsza niż 4,5 m. (§ 14. ust. 1-3 rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie z dnia 12 kwietnia 2002 r. (Dz.U. Nr 75, poz. 690). W związku z powyższym w oparciu o te regulacje, minimalna szerokość drogi koniecznej nie może być mniejsza niż 3 metry. Jeżeli nie może Pan uzyskać zgody sąsiada na ustanowienie służebności, niestety będzie Pan zmuszony wystąpić do sądu z wnioskiem o ustanowienie służebności drogi koniecznej.

**KSZTAŁTUJEMY
RELACJE**

E-PORADA

Skorzystaj z usług prawnika bez wychodzenia z domu!

W ramach projektu wdrożony został innowacyjny system poradnictwa internetowego – świadczonego przez utworzoną w tym celu e-kancelarię prawną. Do obsługi e-kancelarii zatrudniono zawodowych prawników – ekspertów z poszczególnych dziedzin prawa. Dzięki temu otrzymujecie Państwo usługę prawną na najwyższym merytorycznym poziomie – a wszystko to bez konieczności wychodzenia z domu!

Jak skorzystać z e-porady?

Aby skorzystać z e-porady należy wejść na stronę www.mamprawo.eu i kliknąć przycisk e-kancelaria. Zostaniecie Państwo przekierowani do specjalnie opracowanego formularza, który – dzięki systemowi odpowiedzi i wskazówek – pomoże Państwu zadać pytanie naszym ekspertom.

Maksymalny czas oczekiwania na e-poradę wynosi 3 dni robocze od momentu przyjęcia zgłoszenia lub uzupełnienia informacji/dokumentów. Odpowiedź przyjdzie do Państwa na wskazany w zapytaniu adres e-mail, będzie do odbioru w Biurze w godzinach jego urzędowania lub przekazana telefonicznie. Szczegółowe informacje dotyczące funkcjonowania biura znajdują się na stronie projektu. ■

BIURA PORAD PRAWNYCH I OBYWATELSKICH

PUŁAWY

ul. Lubelska 2C/14 (II p.)
tel.: (81) 881 05 85

pulawy@mamprawo.eu

KRASNYSTAW

pl. 3-go Maja 18
tel.: (82) 576 00 20

krasnystaw@mamprawo.eu

KRAŚNIK

ul. Kościuszki 7a
tel.: (81) 821 02 96

krasnik@mamprawo.eu

BIURA CZYNNE OD PONIEDZIAŁKU DO PIĄTKU OD GODZINY 8:00

ŚWIDNIK

ul. 3 Maja 3/2
tel.: (81) 751 68 21

swidnik@mamprawo.eu

BIŁGORAJ

ul. Kościuszki 31 (I p.)
tel.: (84) 686 01 31

bilgoraj@mamprawo.eu

OPOLE LUB.

ul. Kościuszki 5/1 (I p.)
tel.: (81) 827 33 40

opole@mamprawo.eu

Aktualny harmonogram prac poszczególnych biur na stronie

www.MamPrawo.eu

Stowarzyszenie Inicjatyw Samorządowych

ul. Narutowicza 56a, 20-016 Lublin, tel/fax: 81 53 43 203

www.sis-dotacje.pl; info@sis-dotacje.pl

Stowarzyszenie Inicjatyw Samorządowych z siedzibą w Lublinie, od 17 lat aktywnie działa na rzecz rozwoju samorządności, budowy społeczeństwa obywatelskiego, a obecnie pomaga w kształtowaniu relacji ze społecznościami lokalnymi w dziedzinie wydobywania gazu łupkowego.

Perspektywa eksploatacji gazu ziemnego na terenie województwa lubelskiego budzi z jednej strony wielkie nadzieje z drugiej zaś liczne obawy i wątpliwości.

Zanim prace wydobywcze wejdą w fazę realizacji niezbędne jest uruchomienie procesu konsultacji społecznych i przeprowadzenie zakrojonej na szeroką skalę kampanii informacyjnej. Działania te muszą odbywać się przy zaangażowaniu państwa, lokalnych władz, firm zainteresowanych eksploatacją złóż, a także organizacji eksperckich występujących w roli obiektywnych, niezależnych partnerów społecznych, stwarzających warunki do dialogu, wymiany opinii i poglądów, zapewniających rzetelną informację oraz fachową pomoc prawną.

Spółeczeństwo musi być szczegółowo informowane na temat wszystkich uwarunkowań procesu poszukiwania i wydobywania gazu ze złóż łupkowych. Lokalna społeczność musi znać potencjalne zagrożenia dla środowiska i uciążliwości związane z prowadzeniem prac wydobywczych. Z drugiej zaś strony powinna mieć przedstawione wszystkie korzyści i zyski płynące z eksploatacji gazu na swoim terenie - zarówno w wymiarze lokalnym jak i szerszym - ogólnokrajowym.

Mieszkańcy i samorządy z terenów, na których prowadzone będą prace poszukiwawcze i wydobywcze muszą mieć zapewnioną pomoc prawną w negocjacjach z koncesjonariuszami, jak również gwarancje państwowe,

potwierdzające, że stosowane przez daną firmę technologie i sposoby eksploatacji złóż nie zagrażają środowisku i zdrowiu ludzi, są poddane kontroli, a warunki zawartych umów będą przestrzegane i respektowane.

Przedstawiciele gmin potrzebują jasnych procedur oraz wsparcia rządu w dążeniu do jak najlepszego zabezpieczenia interesu mieszkańców. Dla nich i lokalnej ludności duże znaczenie ma promocja informacji na temat bezpośrednich zysków płynących z prowadzonych poszukiwań. Informacje na temat zysków, jakie czerpie gmina, powinny być zbierane, systematyzowane, a następnie prezentowane mieszkańcom w formie tworzonego cyklicznie raportu korzyści.

Firmy wydobywcze muszą podejmować aktywną pracę na rzecz minimalizacji napięć społecznych związanych z poszukiwaniami

gazu łupkowego. Dobrym pomysłem byłoby powołanie instytucji ambasadora lokalnego, odpowiedzialnego za bieżący, aktywny kontakt z mieszkańcami okolic poszukiwań.

Do osiągnięcia sukcesu potrzebny jest połączony wysiłek państwa, samorządów lokalnych, partnerskich organizacji społecznych oraz koncesjonariuszy.

Współpraca wszystkich interesariuszy pozwolił z sukcesem zrealizować plany eksploatacji złóż gazu łupkowego w Polsce, a społecznościom lokalnym stać się głównym beneficjentem rozwoju tego sektora.

Stowarzyszenie Inicjatyw Samorządowych - lider lokalnego porozumienia na rzecz promocji eksploatacji złóż gazu łupkowego na Lubelszczyźnie zaprasza do współpracy wszystkie podmioty, które zainteresowane są zaangażowaniem się w proces konsultacji społecznych w tym obszarze.

* Stowarzyszenie Inicjatyw Samorządowych z siedzibą w Lublinie, od 17 lat aktywnie działa na rzecz rozwoju samorządności, budowy społeczeństwa obywatelskiego i państwa prawa.

* SIS realizuje projekty o zasięgu regionalnym, krajowym i międzynarodowym.

* SIS jest partnerem społecznym dla licznych inicjatyw społecznych i gospodarczych. SIS tworzy warunki do międzysektorowej współpracy, dialogu społecznego i partycypacji obywateli w podejmowaniu ważnych dla nich decyzji.

WAŻNIEJSZE OSIĄGNIĘCIA SIS

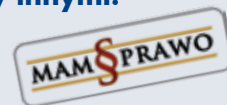
- Ponad 3000 przeszkolonych osób w kraju i za granicą;
- 20 zrealizowanych projektów w ramach m.in. takich programów jak: ZPORR, POKL, POPT, Polska Pomoc Zagraniczna;
- Projekty realizowane w całym kraju: Warszawie, Łodzi, Lublinie, Szczecinie, Gdańsku, Poznaniu;
- 9 projektów w realizacji, a wśród nich projekty szkoleniowe, doradcze, z zakresu poradnictwa prawnego, opracowywania standardów współpracy międzysektorowej;
- Projekty realizowane na zlecenie m.in. takich instytucji jak: MSWiA, MRR, MPiPS, MSZ, PARP;
- W latach 2005-2011 pozyskailiśmy na własne projekty ponad 30 milionów złotych;
- Własne publikacje, projekty filmowe, rozwiązania informacyjne.

OFERTA SIS:

- strategię, analizy, plany rozwoju,
- badania rynku i opinii publicznej,
- doradztwo indywidualne,
- doradztwo inwestycyjne,
- szkolenia ogólne i specjalistyczne,
- marketing, promocja i PR,
- system zarządzania jakością ISO,
- projekty UE pozyskiwanie środków,
- wnioski,
- biznesplany,
- studia wykonalności.

www.sis-dotacje.pl

W następnym numerze między innymi:

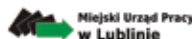
- Odszkodowanie za nieudane wakacje.
- Zmiany w kodeksie drogowym.
- Odszkodowanie za bezumowne korzystanie z nieruchomości.
- Upadłość konsumencka.
- Instytucja współwłasności oraz zasady jej zniesienia z uwzględnieniem odrębności dotyczących gospodarstwa rolnego.
- Nowelizacja ustawy o samorządzie gminnym.
- Ustalenie/zaprzeczenie ojcostwa/macierzyństwa.
- Prawne uregulowania dotyczące ustalenia kontaktów z dzieckiem.
- Dozór elektroniczny.
- E - porady. Prawnicy odpowiadają na życiowe problemy.
- Działalność Stowarzyszenia Inicjatyw Samorządowych.

**STOWARZYSZENIE INICJATYW
SAMORZĄDOWYCH**

we współpracy z:

Zapraszamy

**Instytucje i organizacje pozarządowe
z województwa lubelskiego**

do BEZPŁATNEGO udziału w projekcie z dotacji MPiPS

**Model współpracy międzysektorowej
Lubelskiego Partnerstwa Publiczno Społecznego**

LPPS - to już 24 instytucje i władze organizacje

I TY DOŁĄCZ DO NAJLEPSZYCH

weź udział w:

- ➔ wypracowywaniu standardów współpracy międzysektorowej
- ➔ wizytach studyjnych – UCZYMY SIĘ OD NAJLEPSZYCH
- ➔ warsztatach dla kadry zarządzającej członkowskich instytucji z wypracowywania i wdrażania standardów współpracy międzysektorowej (hotel w atrakcyjnej miejscowości, wyżywienie)
- ➔ prezentacji swoich dokonań na łamach biuletynu i stronie internetowej LPPS
- ➔ zredagowaniu publikacji końcowej projektu

INFORMACJE:

ul. Narutowicza 56A, 20-016 Lublin
tel. / fax: 81 53 43 201 lub 203
info@sis-dotacje.pl

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Człowiek - najlepsza inwestycja

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

**STOWARZYSZENIE INICJATYW
SAMORZĄDOWYCH**

BEZPŁATNE SZKOLENIE

W RAMACH PROJEKTU OFERUJEMY:

**MIĘDZYNARODOWY CERTYFIKAT INSTALATORA SIECI
ŚWIATŁOWODOWYCH - FIBER OPTICS ASSOCIATION**

ZAJĘCIA W SYSTEMIE WEEKENDOWYM

KOMFORTOWE WARUNKI - hotel i wyżywienie

WYKWALIFIKOWANĄ KADRĘ TRENERSKĄ

UPRAWNIENIA SEP (DO 1 kW)

informacje:

www.swiatlowody.org

Stowarzyszenie Inicjatyw Samorządowych
ul. Narutowicza 56A, 20-016 Lublin

tel. / fax: 81 / 53 43 203 info@sis-dotacje.pl

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Człowiek - najlepsza inwestycja
Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

POTRZEBUJESZ POMOCY PRAWNEJ ?

MAM § PRAWO

BIŁGORAJ
KRASNYSTAW
KRAŚNIK
OPOLE LUBELSKIE
PUŁAWY
ŚWIDNIK

ZGŁOŚ SIĘ DO JEDNEGO Z NASZYCH BIUR !

STOWARZYSZENIE INICJATYW SAMORZĄDOWYCH

ul. Narutowicza 56a, 20-016 Lublin
tel./ fax: 81 53 43 203,
www.mamprawo.eu

e-mail: info@sis-dotacje.pl
www.sis-dotacje.pl